laborum suorum tam exiguos fructus reportaturos. Did. Nyss. ser. 2. D. Resur. §. 5.

Revelatur ira Dei de cœlo super omnem impietatem. Rom. 1. 18. *qui veritatem Dei in injustitia detinent*. Is veritatem in injustitia detinet, qui velut in carcere veritatem captivam cohibet; & per pravam voluntatem ad opus prodire non sinit. *Veritas* ait Christus, *liberabit vos*. Joan. 8. 32. Captivus captivum liberare nequit: libera veritas nos liberabit; si ex intellectu in voluntatem, in oculos, manus, prodierit. Barradius t. 3. l. 1. c. 22.

Ex Patribus, & aliis.

Non hac sola de causa tam studiosi in dicendo sumus, ut aures vestras oblectemus; vel quòd laudari à vobis capiamus: nisi lucrum sit vobis ex sermonibus nostris; satius fuerit posthac silere. Nollem enim vobis majoris damnationis causa fieri. S. Chrys. tom. 1. hom. 6. in Gen.

Verba mea sunt quasi flos arboris bonæ. Et quamvis omnes flores de una radice arboris prodeunt; non tamen omnes flores veniunt ad effectum fructus. Sic verba mea sunt quasi quidam flores, de radice charitatis divinæ prodeuntes: quæ quidem multi suscipiunt; non tamen in omnibus faciunt fructum, nec in omnibus maturescunt: quia quidam suscipiunt ea, & retinent ad tempus; & sic postea rejiciunt: quia spiritui meo ingrati sunt. Revel. S. Brigittæ l. 2. c. 24. V. C.

S. Antoninus narrat: eximium quemdam concionatorem, cùm in quadam solenni festivitate concionem habiturus esset, in morbum incidisse. Cùmque magnus populus concionis causa confluxisset, Prælatus illius monasterii tristabatur, quòd deforet, qui vices ageret. Et ecce pulsat fores dæmon Monachi habitu; qui ait, se concionatorem, & concionem facere promittit. Suggestum ascendens de gloria cœlesti, de Inferni tormentis; de gravibus, quæ in Mundo fiunt sceleribus, ferventissimè prædicavit, tanta efficacia; ut omnes auditores plorarent. Divina revelatione Religiosus probus illius monasterii cognovit Concionatorem; eumque post concionem nomine Dei adjuravit; ut, quæ causa ipsum ad concionandum adduxisset, ediceret. Cui dæmon: novi genium Auditorum, quòd ex hac concione nullum fructum reportabunt: conceperunt quidem bona desideria; sed mox evanescent: & ità, quæ audierunt, in majorem ipsis damnationem vertentur. Diez D. 4. Pent. conc. 2.

§. XIII.

Verbum Dei à quovis libenter audi.

Figura, & Symbola.

Isaac amabat Esau, eò quòd de venationibus illius vesceretur. Gen. 25. 28. Esau erat homo agrestis, & efferatus, & indole ad malum propensa. *Isaac* nihilominus *amabat Esau &c.* Modò lac sit bonum, & salubre: nihil ad rem facit; quòd nutrix sit deformis. Sit lux clara, & candelabrum qualecumque. Did. Nyss. Pol. Cœl. p. 1. c. 4.

Et ecce examen apum in ore leonis erat, ac favus mellis. Judic. 14. 8. Cur Sampson in ore fœtido leonis mel dulce invenit? Plinius l. 8. c. 16. fertur, quemvis leonem vivum os habere fœtidissimum. Per favum mellis Sacra Dei doctrina denotatur.

Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Ps. 118. 103. Sic sæpe ex ore fœtido peccatoris dulcedo sactæ donæ percipitur. Sylveira in Matth. 23. 1. Sampson de ore mortui leonis favum mellis eduxit; & ex arente mandibula asini aquis se profluentibus satiavit. Judic. 15. 15. Sed nec aselli in aqua desidiam, nec bellumum gustavit in melle ferociam. Utrobique nimirum, quod sumptum est, juxta proprietatem suam in ore sapuit: unde sumptum fuerit, non magnopere discrevit. S. Petrus Dam. tom. 3. c. 21.

Corvi quoque deferebant ei panem, & carnes. 3. Reg. 17. 6. Sic Deus sapè per rostra immunda Concionatorum animabus servorum suorum mundam, sanctamque doctrinam mittit. Et potiùs suffert Deus, se immundorum hominum linguis versari, quàm nobis spirituale cibum deesse. Diez D. Sexag. Quomodo Elias à corvo nutriebatur; corvus enim in Lege impurum animal habetur. Quomodò ergo ab impuro corde nutriebatur Propheta? S. Chrysost. hom. de Petro, & Elia. Sed quid deferebant? panem & carnes. Elias ergo sic differebat: si panis est bonus, & caro pinguis; quid refert? quòd allata sit ministerio avis. Did. Nyss. Pol. Cœl. p. 1. c. 4.

Dulciora super mel, & favum. Ps. 18. 11. Quia vel ex mortui cadaveris, peccatoris, ore haurienda. Et sicut ab apibus nullus flosculus, etsi humilis, contemnitur; quin ab illo liquorem suum emendicent, & hauriant. S. Paulinus ep. 4. ubique captemus cibum vitæ; ubique aucupemur Verbum Dei; de omnium Fidelium ore pendeamus; quia in omnem Fidelem Spiritus Dei spirat: & necesse est, à minimo Dei servo vel guttam cœlestis sapientiæ distillare. Baeza t. 2. l. 6. c. 3. §. 46.

Sapientia misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem. Prov. 9. 3. Sæpe Dei vocatio non à cathedris; non à doctis, & eloquentibus; sed vel ab ore ancillulæ datur. Sponsa Cant. 3. 3. prudens virgo à militibus illiteratis quærit de Dilecto. Idem ibidem.

Semen est Verbum Dei. Luc. 8. 11. Exposuit, quid sit semen, quid via, quid petra, quid spinæ, quid bona terra? tamen, quis esset seminator, non exposuit Haymo. Docet, in verba prædicationis, in monita sacra, nostram ferri præcipuè debere attentionem; non in Ecclesiasten, quia nobis loquitur. Did. Nyss. Pol. Cœl. p. 1. l. 1. c. 4.

Motiva, & Exempla.

Ex Veteri, & Novo.

Omnia, quæ locuta es, vera sunt. Judith. 8. 28. Pendet Ozias, & Principes Sacerdotum, ab ore Judith. *Turbata est in sermone ejus*. Luc. 1. 29. Turbata est, non in vultu, sed in sermone ejus. Eusebius. Non expende, an Angelus sit, qui docet; sed an doctrina, quam tradit, sit angelica? Did. Nyss. Pol. Cœl. p. 1. l. 1. c. 4.

Maria autem conservabat omnia verba hæc &c. Luc. 2. 19. Si Maria à pastoribus discit, cur tu declinas discere à Sacerdotibus? S. Ambros. hic. Magna prudentia est, non solùm à doctis, & magnis; sed etiam à minimis, doceri velle. Sylveira hic q. 4.

Audientem illos, & interrogantem eos. Luc. 2. 46. Interrogat Christus: ut suo exemplo doceat; nobis non esse erubescendum, dum à minoribus interrogamus. Sylveira hic q. 46.

Ego vox. Joan. 1. 23. Omnibus speciosis titulis prætermissis, Joannes tantùm de se ait: *ego vox*: ità ut neque Sacerdotalis dignitas, nec prophetalis authoritas, nec Angelica sanctitas, in eo attendenda esset; sed hoc unum, quòd sit Dei vox; seu, quòd Dei voce loquatur: nec enim in Doctore consideranda est persona; sed quòd vices Dei gerat. Sylveira hic.

Ex civitate illa multi crediderunt, propter verbum mulieris. Joan. 4. 39. Sermo, qui ad salutem conducat, à quocumque dicatur, accipiendus est. Non parum commendatur Samaritanorum prudentia, & salutis aviditas; quod vel ex ore mulieris non spernebant verbum salutis; sed illi fidem darent de eloquiis divinis. Baeza t. 2. l. 6. c. 3. §. 46.

Historica.

S. Ephrem, in itinere, dum Edessam pergeret; oravit Dominum, obvium in ingressu habere hominem, qui secum à Scriptura sermonem exordiatur. Ingredienti occurrit meretrix: vita indoluit, preces suas inanes: quo pacto enim hæc de Scriptura mecum disserat? substitit autem illa eum intuens. Ad quam ille: quid subsistis, intentis in me oculis? & illa: intueor te; quia ego mulier ex te viro sumpta sum: tu autem nè me intuearis; sed terram, ex qua tu vir sumptus es. Laudavit Deum pro sapienti doctrina. Bollandus 1. Febr.

Quadam die occurrit S. Brigittæ V. Scotæ quidam insanus, de loco in locum currens, plenus furore; multosque obvios affligebat; dixitque S. Brigitta ad eum: prædica mihi Verbum D. Jesu Christi. Insanus dixit: o Brigida Virgo! tua jussa implebo: ama Deum, & amabunt te omnes: honora Deum, & honorabunt te omnes: time Deum, & timebunt te omnes. Cùm hoc dixisset, cum clamore fugit. Bollandus 1. Febr.

B. Ægidius tertius socius S. Francisci Seraph. quamquam, teste S. Bonaventura c. 3. Legendæ, esset idiota, & simplex; tamen ad excelsæ contemplationis sublimatus est verticem. Gregorio IX. summo Pontifici, petenti documentum tale dedit: debetis habere duos oculos, dextrum, & sinistrum; dextrum ad contemplandum superiora; sinistrum ad dispensandum inferiora. Bollandus 23. April.

S. Gregorius in quadam epistola: ab omnibus corripi, ab omnibus emendari, paratus sum: & solum mihi amicum æstimo, per cujus linguam, ante appetitionem districti Judicis, meæ maculas mentis tergo. Et S. Augustinus dicebat: ego & senex, & Episcopus, paratus sum à pueris doceri. Diez in dedic. S. Michaelis conc. 3.

§. XIV.

Verbi Dei dispositio, capacitas.

Ex Veteri, & Novo.

Potens in terra erit semen ejus. Ps. 111. 2. Non in petrosis, non secus viam, non inter spinas; sed inter bona, *potens erit semen ejus*. S. Ambros. hic.

Ad annunciandum mansuetis. Is. 61. 1. *Esto mansuetus ad audiendum Verbum Dei, ut intelligas*. Eccl. 5. 13.

Docebit mites vias suas. Ps. 24. 9. *Ut mederer contritis corde*. Is. 61. 1. *Abscondisti hæc sapientibus &c.* Matth. 11. 25.

Quod

Quod in aure audiris, super tecta. Matth. 10. 27. Christus D. hortatus est Discipulos suos publica concione: neque in aurem singulis doctrinam suam instillabat; sed omnes in communi ad virtutem hortabatur. Cur ergo ad Discipulos publicas conciones, in aure audita, vocat Dominus? Ut doceat; licèt omnia in communi dicantur, singuli tamen arripiant: & quisque pro se solo dicta, velut ad nullum alium pertinerent, verba excipiat, meditetur, exequatur. Cùm coram pluribus uni secretum dicere volumus, in aurem submissa voce loquimur. Sic Auditor in aurem sibi dictum putet, quidquid in concione audivit; & ad se unum pertinere. Pinna Ethol. 9.

Pauperes evangelizantur. Matth. 11. 5. Hi enim meliùs dispositi sunt, ut illuminentur, & convertantur: divitiis enim, & nobilitati superbia est annexa: tumor autem mentis, obstaculum est veritatis. Divitum etiam corda plena sunt sollicitudine Sæculi, quæ suffocat Verbum Dei. Denique divites, quia pleni sunt donis, & solatiis, Sæculi parvipendunt dona, & consolationes, cœli. Marchantius D. 2. Adv.

Exiit qui, seminat. Matth. 13. 3. Doctrina Evangelica comparatur semini, & ex eo prodeunti messi: quia sicut ad messem corporalem opus est semine, terra, sole, pluviis, ventis: sic similibus opus est ad messem Evangelicam, & spiritualem. Semen est Verbum Dei, ejusque prædicatio: terra est liberum audientis arbitrium; sol est gratia præveniens, illuminans, & inflammans, liberum arbitrium; ut Verbum Dei excipiat, indeque fructus virtutum producat: Pluvia est gratia rigans, conservans, & promovens, hos bonos actus & motus. Venti sunt tentationes; qui illos agitando magis radicant, & roborant. Cornelius hic.

Talium est regnum Dei. Marci 10. 14. Regnum Dei, idest, doctrinam Evangelii, sicut parvuli accipere jubemur. Quia quomodo parvulus in discendo non contradicit Doctoribus; neque rationes, & verba componit, adversum eos resistens; sed fideliter suscipit, quod docetur; & cum metu obtemperat, & quiescit: ità & nos in obediendo simpliciter, & sine ulla retractatione, verba Domini facere jubemur. V. Beda hic.

Quod autem in bonam terram. Luc. 8. 15. Ista bonitas terræ nihil aliud est; quàm bona præparatio nostri cordis. S. Bonaventura s. 1. D. Sexag.

Sermo meus non capit in vobis. Joan. 8. 37. quia non capitur: sermo enim Dei est ut hamus; qui capit, dum capitur. Hugo Card. hic. Verbum Dei hamo simile est: quia, nisi capiatur, non capitur. S. Bernardinus tom. 2. s. 9. Si sermo meus caperetur, caperet; si caperemini, intrà retia fidei tamquam pisces concluderemini. Quid est ergo, *non capit in vobis*? non capit cor vestrum, quia non recipitur à corde vestro. Sic enim est sermo Dei, & sic esse debet, tamquam pisci hamus. S. August. tr. 42. in Joan.

Ex Patribus, & aliis.

Ad cor numquam sine amore cordis pervenit Verbum Domini. Rupertus de Vict. Verbi l. 5. c. 25. Felix, in quo amoris Mundani deficcatus est humor, & vigor deficit; in eo facilè igniti verbi vis operatur. Gilbertus s. 24. in Cant.

Vitrum, crystallum, aquas limpidas, gemmas, radii lucis pervadunt, & illustrant. Si in corpus opacum, in saxum, incidant; superficietenus tantùm recipiuntur, non admittuntur in interiora. Sic *Dei docibiles*. Joan. 6. 45. Omnes sinus, totum pectus, pandunt; cùm Deum, vel de Deo, audiunt, aut legunt. Filii autem hujus Sæculi, quia obdurato sunt corde, oculos claudunt, nè videant; aures obdurant, nè audiant divinam veritatem. Stengelius t. 1. judic. div. c. 1.

Auditorum intellectus est, tamquam silex; Prædicatores verò tamquam ferrum. Videbitis aliquando otiosos, qui ex silice ferro ignem excutiunt; non ut ignem accendant, sed ut videant, quomodo evolent scintillæ. Vix scintilla exilit, cùm clamant en! ut hæc scintilla volavit. Percutiunt iterum; & ajunt, plus ista volavit, sed, licèt plures iterent ictus, nunquam tamen ignem accendent, qui escam non admovent silici. Sic Auditores conveniunt, ut Prædicatores illos suis vocibus, & aures, & animos feriant; non ut charitatis ignis accendatur; sed ut videant, quæ scintillæ plus volent? quis in verbis ornatior sit? quis in rebus eruditior? Et ità dicunt: melior est hic Prædicator, quàm ille. Et numquam divini amoris ignis accenditur, quia non applicant escam, quæ est voluntas, ut ignem concipiat. Diez conc. 3. D. 3. Adv.

Sol ubique lucet, & tamen ubique aurum non generat; sed in terra ad hoc disposita. Et Deus ubique pluit; fructum tamen in terra solùm disposita producit. Broymard.

§. XV.

Verbum Dei quibus exosum.

Manbu! Exod. 16. 15. Ad manna de cœlo depluens clamabant Hebræi: post aliquot annos carnes petunt: da nobis carnes, ut comedamus; *anima nostra nauseat super cibo isto levissimo*. Num. 21. 5. cùm tamen primum suavem saporem retineret. Manna nequaquam immutatum est; sed rebellium gustus est alius; ut sylvestrem corticem spernant, quod, priùs quasi panem Angelicum mirabantur. Idem respondeo dicenti, ubi est Verbum Domini? ibi est, ubi priùs erat, & inde scaturit. Vos ipsi id initio fugebatis, ut mel suavissimum. Honor ille, quem in sententias probas concipitis; odium, quo flagratis in prudentes monitores; oriuntur ex depravatione vestrarum mentium, non à corrupto consiliorum sapore. Oliva. t. 3. conc. 8. dec. 5. Ven. Quadr.

Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. Luc. 11. 45. Quam misera conscientia! quæ, audito Dei Verbo, contumeliam sibi fieri putat. V. Beda. Ità etiamnum improbi, dum Concionatores vitia, quorum sibi conscii sunt, castigant; censent sibi ab eis contumeliam fieri; ideoque eos persequuntur. Cornelius hic.

Lumen est ægris oculis odiosum: sic Verbum Dei hominibus pravè dispositis molestum, Geminiani l. 1. c. 82.

Aliqui nolunt audire Verbum Dei, quia vita illorum mala est iis delectabilis, & lucrativa. Hi sunt sicut illi, quòd reliquiæ S. Martini portatæ per civitatem in via infirmos sanarent: cùm semel portandas audirent, fugerunt; nè sanarentur, & lucrum medicationis perderent. Broymard. Verbum Dei.

§. XVI.

Verbum Dei qui incapaces; in quibus sterile.

Vox quidem vox Jacob est &c. Gen. 27. 22. Deceptus est Isaac, quia magis credidit rudiori sensui, scilicet tactui; quàm subtiliori, qui est auditus. Cur tam pauci proficiunt audito Verbo Dei? quia sensuales sunt; quia quæ faciunt, sunt præsentia; tanguntur, palpantur: quæ audiuntur, sunt spiritualia, futura sequuntur sensum hebetiorem: magis timetur hominis judicis pœna imminens, quàm divini, qui putatur remotior. Diez D. 3. Quadr.

Per totam noctem laborantes nihil cepimus; in verbo autem tuo laxabo rete. Luc. 5. 5. S. Petrus tota nocte in piscatione laborans, nihil cœpit; in Verbo autem Domini rete laxans, multitudinem piscium conclusit; ità nos cùm vitiis, & peccatis, in tenebris prædicamus, quasi in nocte frustrà laboramus; & ideo nihil capimus, sed verba in cassum fundimus. Quia ni mirum sermo Dei in hoc non capit, qui tantùm terrena sapit. S. Honorius s. D. 5. Pent. Qui terra sunt, & terrena sapiunt, & non possunt percipere, quæ sunt Spiritus Dei; famem Verbi Dei patiuntur, legis mandata non audiunt, correptiones Prophetarum nesciunt, Apostolicas consolationes ignorant, nec sentiunt Evangelii medicinam. Origenes hom. 16. in Gen.

Herodes sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Luc. 23. 9. Multi cupiunt Verbum Dei ob curiositatem tantùm audire; unde illo indigni fiunt. Herodi curioso Christus nec verbum locutus est. O Verbum Patris æterni! cur taces? cùm Herodes te videre, & audire desiderarit? cur ipsum de crudelitate in Joannem, de adulterio non corripis? &c. Diez Concionis auditor. - Sicut plerique tabulas, in quibus Dominica Passio ad vivum expressa, curiositatis magis, quàm devotionis, affectu contemplantur: ità multi in sanctis concionibus, non quæ ad pietatem pertinent, sed solùm dicendi artem, attendunt &c. Idem ib.

In vasis argenteis, seu aureis, difficilimè bullire potest ipsa aqua: quia humiditas & frigiditas argenti actionem ignis, & ebullitionem reprimit: sic in divitibus, avaris &c. vix bulliet amor suavitatis cœlestis. Berengarius Ep. in similitudinibus.

TITULUS V.

VERECUNDIA.

Mirum dictu est: nutritus (Nebridius Salvinæ maritus) in palatio; contubernalis, & condiscipulus, Augustorum; quorum mensæ ministrat Orbis; & terræ, ac maria, serviunt: inter rerum omnium abundantiam, in primo ætatis flore, tanta verecundia fuit, ut virginalem pudorem vinceret; & nè levem quidem in se obscæni rumoris fabulam daret. S. Hieron. ep. 9. ad Salvianam de servanda viduitate.

Pudicitia semper ornatur solo pudore: bene sibi tunc conscia de pulchritudine, si improbis displicet. Pudicitia nihil ornamentorum quærit; decus suum ipsa est. S. Cyprianus l. de bono pudicitiæ.

Quid amabilius verecundo adolescente? quàm pulchra hæc, & quàm splendida gemma morum in vita, & vultu, adolescentis. Testis innocentiæ, lampas est pudicæ mentis; jugiter lucens; ut nil in ea turpe, vel indecorum, residere attentet, quod non illa illico prodat. Specialis gloria conscientiæ, & famæ custos, vitæ decus, virtutis sedes,

virtu-

virtutum primitiæ, naturæ laus, & insigne totius honesti. S. Bernardus s. 36. in Cant.

Verecundia, quasi aurora quædam, omnium actuum colorat principia, & virgineo virtutes reliquas venustat pudore. Gilbertus s. 25. in Cant.

Diluculum. Lem. *Absque rubore numquam*. Picinelli.

Vide Pudor.

TITULUS VI.

VERITAS.

§. I.

Illustratur adversariis; vincit.

SUper omnia vincit veritas. 3. Esdræ 3. 12. Nebula solet manè aliquo tempore solem obvelare, sed tandem eluctatur. Sic ipsa veritas. Stella de contemptu &c. p. 2. c. 59.

Nunc ego habitatores Jerusalem, & viri Juda; judicate inter me, & vineam meam. Is. 5. 3.

Si justum est in conspectu Dei - judicate. Act. 4. 19. Nulla major veritatis comprobatio, quàm ipsos adversarios judices appellare. Sylveira hic.

Non possumus aliquid adversùs veritatem. 2. Cor. 13. 8. Veritas, ut oleum, aliquo tempore deprimi potest; sed tandem alteri liquori supernatat. Triumphavit Veritas contra omnes falsas doctrinas hæreticorum. Et licèt principes fulcra supponerent mendaciis; tamen corruerunt. Quando magis Veritas premebatur, quàm cùm moreretur in Cruce? sed audi publicum Centurionis testimonium: *verè Filius Dei erat iste*. Stella de contemptu &c. p. 2. c. 59.

Et ecce equus albus; & qui sedebat super eum, vocabatur fidelis, & verax. Apoc. 19. 11. *& de ore ejus procedit gladius* v. 14. Qui verà loquitur, verbis tamquam gladio, utitur. Subdit Joannes: *& in capite ejus diademata multa*. v. 12. Multas coronas Veritas gestat in capite: quia de multis mendaciis triumphum agit. Pinna Ethol. 54.

Negligentiùs Veritas quæreretur, si mendaces adversarios non haberet. S. August. s. 63. de diverf.

Quomodo apparebit Veritas, nisi habuerit adversarios; qui & sint mendaces, & veritatem oppugnent. S. Macarius hom. 17.

§. II.

Veritas exosa.

Ex Veteri.

IMpeditioris, & tardioris, lingua sum. Exod. 4. 10. Cur se dicit incloquentem? cùm de eo Stephanus dicat: Act. 7. 22. *erat potens in verbis suis*. Quia ad regem mittebatur, ad veritatem dicendam. Castillo Illat. 213.

Nunciavitque ei, quod mihi verum videbatur. Jos. 14. 7. Ut prœmium referret, aptiùs videbatur arduos itineris labores proferre, quàm, quod verùm erat, testari. Nimirum tam arduum, virtuti, veritatique consentanea enuntiasse. Vide Num. 14. 9. Calebi periculum, dum veritatem profert: *recessit ab eis omne præsidium; Dominus nobiscum est* &c. Abulens. q. 43. Josue, & Caleba, videbantur offendisse populum; ideo populus concitatus voluit eos lapidare v. 10. quia resistebant desiderio populi. Totus enim deliberaverat reverti in Ægyptum: isti autem duo resistebant desiderio populi, ostendentes, illud non esse rectum. Naxera in Jos. 14. §. 21.

David autem pollebat manu sua - & tenebat Saul lanceam. 1. Reg. 18. 10. Quis Dei tubas audire sustinet? ne pulsantis quidem citharam Davidis dextera grata est, si Sathanam abigat. Dum malum Spiritum fugat à rege, hasta impetitur. Herodes Joannem libenter audit; sed quamdiu non arguit. Oliva l. 11. Strom. §. Erunt signa in sole.

Consulitque Dominum, & non respondit. 1. Reg. 28. 6. Non audent Sacerdotes viventes Saulem monere de tristi fato. Mittit Deus Samuelem vita functum v. 16. Abulens. q. 15. quia Sacerdotes, & Prophetæ, videntes interitum Saulis, appropinquare nollent denuntiare, propter timorem Samuel verò, qui mortuus erat, non timeret. Addit Zeno s. de Resurr. liberiùs canit mortuus, quàm vivus canere consueverat. Velloso in Judith. 5. Paræn. 8.

Quis decipiet Achab? 3. Reg. 22. 20. ait Dominus, cùm ob multa peccata Achab disponeret, ut deciperetur in consiliis suis. Et statim dæmon dicit: egrediar, & ero Spiritus mendax. Et statim Dei vox: *decipies, & prævalebis*. Unde tam certa victoria? ex mendacio, quod valde potens in aulis regum, ubi exosa Veritas. Sylveira in Act. 12. 19.

Erraverunt in solitudine. Ps. 106. 4. *esurientes, &c.* Primum periculum est, devium à veritate hominem in ignorantiæ solitudine, atque errore, versari & carentem cibo, potuque sapientiæ, famè, sitique deficere. S. Prosper hic.

Erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum, - & aures tuæ audient verbum post tergum monentis. Is. 30. 20. 21. *Hæc est via, ambulate in ea*. Si auditor videt suum Præceptorem quomodo post monentis tergum audit? Quia tam ingratus veritatis sermo ut vel inchoatus, mox cogat Auditorem post tergum accurrere, facieique dare terga recessuro. Escobar l. 3. Coll. Chr. l. 1. Sect. 1. Obs. 1.

Tunc Daniel - cœpit intrà semetipsum tacitus cogitare quasi una hora; & cogitationes ejus conturbabant eum. Dan. 4. 16. Somnium soluturus hæret, pallet; timet verum dicere regi. S. Hieron. tacitus intellexit, somnium esse contra regem; & cordis timorem vultus pallore signabat. Velloso in Judith. 5. Paræn. 8.

Apparuerunt digiti quasi manus scribentis. Dan. 5. 5. Balthasar, templis vasis abutens, vidit manum scribentis in pariete. Æquum nimirum est, ut in regum, & principum, palatiis veritas in lapidibus cœlitus scribatur; cùm eam pronuntiare audeat nemo. Diez conc. 1. D. 2. Adv.

Divites ejus repleti sunt iniquitate; & habitantes in ea loquebantur mendacium. Micheæ 6. 12. Unde eorum opulentia? quia repleti erant iniquitate, & mendacio. Sylveira in Act. 16. 17.

Ex Novo.

Joannes in vinculis. Matth. 11. 2. Veritatis partus monstrosi. Veritas odium parit. Ex venustissima matre nascuntur atri Æthyopes odii, rancoris. S. Aug. de S. Stephano: me vis, festinas lapidari, ardes coronari. Unde id infert? quia loquitur veritatem: *vos semper Spiritui S. resistitis*. Act. 7. 51. Didac. Nyss. D. 2. Adv. §. 1.

Hæc omnia locutus est Jesus in parabolis ad turbas. Matth. 13. 34. Considerabat, quàm ægrè ferrent homines, veritatem audire; quàm torvo vultu, & hirsuto naso, eum aspicirent: & considerans, quàm necessarium hominibus foret, veritatem audire; veritatem parabolis, & sim lirudinibus involvebat, & valebat: ut, qui veritatem nudam fastidiebant, & ad mendacia arrectas aures habebant; saltèm fictis vestibus tectam audirent. Oleaster in Ex. 23.

Herodias insidiabatur illis. Marci 6. 19. Nihil in hominibus nequius, nihil ad damnationem proclivius, quàm odire ad mortem scelerum argutores. Quid in infirmo magis infirmum? quàm medici vocem inquirere, qui quærit omnino sanare? Perniciosa libertate gaudere exoptat in se cœca; neminem sui sceleris vellet esse videntem. Sim. Cass. l. 3. c. 3.

Misso speculatore præcepit afferri caput ejus in disco. Marci 6. 27. Cur Joannes è carcere vocatur ad mortem? Joseph autem Gen. 41. 14. è carcere evocatur ad Ægypti principatum? Sanct. Chrysol. s. 174. Joseph somnia dum revelat, evasit ex morte: Joannes, ut Dei Filium revelaret, suscipit & mortem. Somnia non sunt res ipsa, seu veritas: Joannes autem, non somnia, sed veritatem narrabat. Sylveira hic. q. 15. B. Joannes Bapt. propter veritatem, quàm prædicabat, missus est ab Herode tetrarcha in carcerem, velut latro, & sacrilegus. Haymo hom. D. 3. Adv. Herodes haud secùs ac servus nequam, herilem reprehensionem, ità hic quoque Baptistam metuebat. B. Isid. Pelus. l. 4. ep. 96.

Dabant ei bibere myrrhatum vinum. Marci 15. 23. Vinum myrrhatum cum felle præmittitur, antequam sodiatur: ut singuli sensus singulas habeant passiones. Et lingua, quæ docuerat dulcia verba vitæ, recompensationem habeant in vino myrrhato, alicujus animalis amarissimo felle mixto. Implacabili odio Judæi oderant linguam illam; quam talibus ordinaverant amaricari saporibus: memores enim erant, quoniam damnatos illorum mores arguebat. Idem l. 13. hic.

Ejecerunt illum extra civitatem &c. Luc. 4. 29. Cùm Christum extra civitatem ejiciunt, & supra montem ad præcipitandum inducunt: eos designant, qui mente depravati sunt: & veritatem, rectumque sermonem, & dulcem reprehensionem, ejiciunt extra mentes; & Christum, & omne, quod rectum est, de seipsis præcipitant per superbiæ montem imò per mentem tumentem. Sim. Cass. l. 8. c. 14.

Et velaverunt eum. Luc. 22. 64. Velant Christi faciem, qui non permittunt sibi ostendi veritatem, neque pœnarum, neque Judicii. Hugo Card. hic.

Bene dixisti, quia non habeo virum &c. Joan. 4. 17. Mulier veritatis sermonem interrumpit. Toletus: mulier resolutionem controversiæ petit, ut colloquium de sua incontinentia incœptum interrumperet. Sæpe enim accidit, quando aliquid non admodum libenter audimus: aliquam solemus excitare diversam quæstionem: de qua dum fit sermo, quod erat auditui minùs gratum, relinquitur.

Durus est hic sermo. Joan. 6. 61. Esto: sermo durus est; numquid non verus est? lapis durus est; numquid non pretiosus est? Quare autem Veritas dura est tibi? nisi propter duritiam cordis tui. Mendoza in 1. Reg. 6. 14.

Quæritis me interficere - qui veritatem vobis locutus sum. Joan. 8. 40. Omninò implacita Veritas his, qui placita sua quærunt: ideo homini illam dicenti non creditur; quia placitis hominum adversatur. Porrò ex hoc implacita: quia placita humana, & terrena non recipit; sed è regione consistit, eis

eis adversatur, & percutit. Sim. Cass. l. 11. c. 39. Si mendacium dicerem, crederetis, utique mihi: quia autem veritatem dico, non creditis mihi. Euthymius.

Quid est Veritas? & cùm hoc dixisset, iterum exivit. Joan. 18. 38. Cur, o inurbane! non expectas Domini responsum? Dixerat, se *in hoc venisse, ut testimonium perhiberet veritati*; Pilatus autem, dum Christus amara veritatis dogmata parat aperire, veritatis osor terga vertit; ut post tergum monentis verbum audiat. Escobar tr. 3. Coll. Chr. l. 1. Sect. 1. Obs. 1.

Jussit eos duci. Act. 12. 19. Syr. *jussit eos necari*. Cur custodes Christi ad sepulchrum bene habent apud Pilatum? custodes Petri malè apud Herodem? Milites Petri verum testificabantur, dicentes, Petrum non humana, sed divina ope è carcere ereptum. At custodes sepulchri mentiuntur. *Discipuli ejus nolle venerunt &c.* Matth. 28. 13. Veritatem dicentes invisi sunt regi. S. Cyrill. Jeros. Catech. 4. quare, sicut Petro de custodia exeunte condemnati sunt custodes; sic etiam, qui Jesum custodiebant, non sunt condemnati; sed isti quidem mulctati sunt &c. isti autem silentes veritatem à principibus Sacerdotum servati sunt. Sylveira hic. q. 18.

Isti homines servi Dei Excelsi. Act. 16. 17. Cur hæc puella divinando multas conquirebat divitias? Prophetæ multa prædicendo nihil lucrabantur; sed pauperes afflicti erant? Respondeo: quia Prophetæ vera, & sæpe amara, nuntiabant. At verò hæc puella mendacia spargebat; indeque multas pecunias congregabat. Gratius mendacium, quàm Veritas. Sylveira hic. q. 8.

O insensati Galatæ &c. Gal. 3. 1. Insensatus propriè dicitur, qui sensu caret: sensus autem spiritualis, est cognitio veritatis. Qui ergo veritate caret, propriè insensatus dicitur. Sapient. 5. nos insensati! S. Thom. Aqu. hic.

Si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus sum, verum dicens vobis. Gal. 4. 15. 16.

Mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio: eò quòd veritatem charitatis non receperunt. 2. Thess. 2. 10.

Ex Patribus, & aliis.

Cogitans humanam vitam, & considerans diversos errores; non invenio veritatem in hoc Mundo. Omne quod videmus; & omne quod intelligimus, mendacium est. S. Hieron. in Ps. 115. 11.

Quid Paulo caput abscidit? quid Petrum ad crucem sustulit? quid singulos Discipulos variis tormentis tradidit? nonne quòd prohiberent peccatum, & docerent justitiam? Semper enim Discipulis, quos reprehendunt, invisi sunt veritatis amatores, & Magistri. Sanct. Gregor. Nyss. de Castigatione.

Veritas ideo semper invisa est; quod is, qui peccat, vult habere liberum peccandi locum: nec aliter se putat malefactorum voluptate securiùs frui posse; quàm si nemo sit, cui delicta non placeant. Ergo, tanquam scelerum, & malitiæ suæ, testes extirpare funditus nituntur, & tollere; gravesque sibi putant, tanquam vita eorum coarguatur. Cur enim sint aliqui intempestivè boni, qui corruptis moribus publicis convitium bene vivendi faciant? Lactantius l. 1. div. instit.

Si quis vult imitari vitas Prophetarum; si arguat, increpetque, peccatores: statim odium meretur; statim ei detrahetur, statim patietur insidias. Orig. hom. 11. in Jer.

Habet hoc proprium humanæ mentis fragilitas; quòd perampliùs novitatibus, quàm summis veritatibus delectetur. Sim. Cass. l. 9. c. 34.

Nulli grata reprehensio est: imò, quod pejus multò est; quamlibet malus, quamlibet perditus; mavult mendaciter prædicari, quàm jure reprehendi, & falsarum laudum irrisionibus decipi; quàm saluberrima admonitione servari. Salvianus l. 8. de Prov. Dei.

O nostri, sæculi perditionem! ò Mundi pessimam corruptelam! ò Mundum mendaciis, & adulationibus plenissimum! non est Veritas in Mundo; non est, qui loquatur verum cum proximo suo. Quidquid hodie vulgus loquitur; fraus, & adulatio est. Docuerunt enim linguas suas loqui mendacium: in hac Schola exercitati sunt, in hac edocti: ut discerent fallere, mentiri, adulari; exigua attollere, ex tumulis montes facere, ex culicibus elephantes. Hæc civilitas, hæc affabilitas: & inurbanus est, quisquis fallere, & mentiri non novit. Si quis verax, si quis fidelis, & probus; rusticus, & stupidus reputatur. S. Thom. Vill. tr. de Adv. Dom.

Credite mihi, amarissima est Veritas: sed nescio, quo pacto apud nullos ampliùs, quàm apud literatos, qui sapientes sunt in oculis tuis: apud quos omnis vel admonitio charitativa vel fraterna correctio, contumeliosæ, & vindicandæ, deputatur injuriæ. Herson in ep. quadam ad Studentes.

Veritas est, sicut aqua lustralis, quam omnes flagitant: sed, cùm spargitur, quisque faciem declinat. Stella de contemptu &c. p. 2. c. 60.

§. III.

Veritatem audiendi, acceptandi, motiva.

ORo te, nè celaveris me. 1. Reg. 3. 17. Monitores non loquuntur, quia vos siletis: nec sperate locuturos, donec vim quandam amantibus precibus iis inferatis. Tacebat Samuel, licèt accepisset à Deo strages, quæ imminebant. Heli, & ejus Domui. Nec syllabam ullam tragœdiæ mox futuræ puer sanctus edidisset; nisi eum senex severè adegisset. Hæc machina est, per quam ex altissimis hominum animis extrahuntur, sepulta Veritas, & peccata silentio tecta; si dixeritis: *oro te, nè celaveris me*. Oliva t. 2. conc. 16. die Ven. post Cin.

Habet hoc proprium mens profectibus anxia, humilitatis ornata decore; sine contradictione cogitationis, atque verborum, subjicere animum veritati; etiamsi videatur nostris volitis, atque sensibus adversari. Sim. Cass. l. 2. c. 25.

Adversus solem nè loquere. Pythagoræ Symbolum in Ethicis. Id est, veritati manifestæ non resistas.

§. IV.

Veritas liberè dicenda.

ECce constitui te Deum Pharaonis. Exod. 7. 1. Quasi innuere: quòd, nisi deitatem induat, privatus homo minimè nuntiabit dura, & acerba principi; ex quo sperare bona posset, & timere mala. Baeza t. 1. l. 3. c. 4. §. 33.

Occidat unusquisque fratrem &c. Ex. 32 27. Cur ad munus adeò durum Moyses Levitas selegit? S. Ambros. ep. 56. Sanctiora cœteris ad hoc munus eliguntur ministeria Levitarum, quorum portio Deus est. Nesciunt enim suis parcere, qui nihil suum norunt: quoniam Sanctis omnia Deus est.

Non abscondam veritatem tuam à concilio multo. Ps. 39. 11. Suam David curam intendit, ubi gravius erat periculum supprimendæ veritatis; *scilicet in concilio multorum*. Velloso in Judith. 5. 5. Paræn. 10.

increpabat eum dicens: neque tu times &c. Luc. 23. 40. Inexpectatum os ejus aperuit Deus in Cruce, quod veritati patrocinaretur. S. Chrysost. t. 6. orat. de æmulat. & pietate.

Qui veritatem prædicat, Christum confitetur: qui verò eam in prædicatione tacet, Christum negat. S. Anton. Pad. D. 6. Pasch.

§. V.

Veritas opposita falsitati.

PAter filiis notam faciet veritatem tuam. Is. 38. 19. Non revelatur servo Veritas: quia servus nescit &c sed nec mercenarius rapitur ad contemplandam veritatem, qui propriam quærit utilitatem. S. Bernardus s. 3. de Cantico Ezech. regis.

Nullus suavior animo cibus, quàm cognitio veritatis. Lactantius l. 1. instit. de falsa rel.

Naturam hominis Deus veri adipiscendi cupidissimam fecit. Idem l. 3. instit. div.

Primum, quod creavit Deus, fuit lux: & primum, quod creat in homine, est cognitio veritatis; quam dæmon in iis, quos suorum albo inscribit, obliterat. Stella de contemptu &c. p. 2. c. 73.

§. VI.

Veritas opposita mendacio.

BOnum lilium veritas, candore conspicuum, odore præcipuum. S. Bernardus s. 70. in Cant.

Non amat latibula veritas, non diversoriis delectatur, non angelos quærit: appetit autem publicum, cupit coram omnibus prædicari. S. Laurent. Just. de triumph. &c. c. 8.

Ludovicus XI. Galliæ Rex ajebat: se in Aula omnibus rebus abundare, excepta una. Rogatus, quænam ea esset? dixit Veritas. Cornelius in Exod. 18. 21.

TITULUS VII.

VESTES.

§. I.

Luxus vestium.

Ex Veteri, & Novo.

FEcit quoque Dominus Deus Adæ, & uxori ejus, tunicas, pelliceas. Gen. 3. 21. Quid homo gloriaris veste; cùm illa sit nota peccati? Cornelius hic.

Arca testamenti intus erat auro obducta, & cilicio foris cooperta. Exod. 26. Sit anima tua charitate plena; exteriùs, qualem se in vestitu ostendat, parum refert. Stella de cont. &c. p. 1. c. 40. Deus pretiosiora vilioribus vestimentis induit: Auri vestis terra: Uniones, margaritas, conchis inclusit.

Quid pretiosius anima? quam illi vestem dedit? *pelle, & carne, vestisti me; ossibus, & nervis, compegisti me*. Job 10. 11. Quid pretiosius Deo? quando se volvit induere, induit Humanitate. *Habitu inventus ut homo*. Philipp. 2. 7. Cur ergo corpora vilissima tam exquisitè vestiuntur? Diez D. 2. Quadr.

In aliis tuis inventus est sanguis animarum pauperum, & innocentium. Jer. 2. 34. In vestimentis tuis, quibus ad ostentationem, velut colorata avis, induebaris, inventus est sudor, & sanguis, pauperum quos injustis mediis oppressisti. Junghen Nupt. Agni Exh. 8.

Qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Matth. 11. 8. Adverte Christum dicentem: qui mollibus vestibus induuntur, in domibus regum sunt: qui verò talia vestimenta non habent, in cœlis sunt. S. Chrysost. hom. 29. in ep. ad Hebr.

Induebatur purpura. Luc. 16. 19. Valde absurdum est, putridum cadaver pretiosa veste ornari; unde possent multi pauperes sustentari. S. Bonaventura hic.

Mulier erat circumdata purpura. Apoc. 17. 4. Sic Babylon ornatur; sic ejus filii, & filiæ. At de Ecclesia Apoc. 12. 1. *Mulier amicta sole*. Cultus ejus splendidissimus, non è terra, sed cœlo. Quod aurum, quæ gemmæ, quo purpura, cum sole conferre possunt. Barradius D. 2. Adv.

Ex Patribus, & aliis.

Vestes pullas æquè devita ut candidas. Ornatus sunt sordes; pari modo fugiendæ sunt: quia alterum delicias, alterum gloriam redolet. S. Hieron. ep. 2. ad Nepotianum.

Verus ornatus maximè Christianorum, & Christianarum, non tantùm nullus fucus mendax; verùm nè auri quidem, vestisque pompa; sed mores boni sunt. S. August. ep. 73.

Cœterùm si te sumptuosùs comas, & per publicum notabiliter incedas, oculos in te juventutis illicias, suspiria adolescentum post te trahas, concupiscendi libidinem nutrias, suspirandi fomenta succendas: ut, etsi ipsa non pereas, alios tamen pardas, & velut gladium te, & venenum, videntibus præbeas. Excusari non potes, quasi mente casta sis, & pudica. Redarguit te cultus improbus, & impudicus ornatus: nec computari jam potes inter puellas, & Virgines Christi; quæ sic vivis, ut possis adamari. S. Cyprianus l. de discipl. & habitu virginum.

Sericum, & purpuram, indutæ Christum induere non possunt: auro, & monilibus, adornatæ ornamenta cordis ac pectoris perdiderunt. Id. ib.

Impossibile est, aliquam agere curam animæ; & tanti facere corporis pulchritudinem, & ornatum. S. Chrysost. hom. 57. in Gen.

Margaritæ minùs damnosæ projicerentur ad porcos, & utiliùs ad medicinalia franerentur; quàm quòd collo, aut capiti, aut apponerentur vestibus mulierum. Pretiosa vestis ornat Judæam, sive Paganam; sed deturpat omnino in moribus fœminam Christianam. Non enim vestis debet esse pretiosa; pro quibus mors Christi exititit pretiosa; nec in pretio vestimentum, pro quibus sanguis Christi est pretium. Sim. Cass. l. 15. de just. Christ. c. 3.

Certissimè scias, quòd quoties fœminæ deliniunt facies suas colore stybio, & extraneo; toties diminuitur eis infusio aliqua Sanct. Spiritus; & diabolus magis appropinquat eis. Quoties verò ornant se vestibus indescentibus, & inordinatis; toties ornatus animæ diminuitur, & diaboli potestas augmentatur. O inimici mei, qui talia facitis, & alia peccata meæ voluntati contraria effrontes committitis. Quare neglexistis Passionem meam? & non attenditis in cordibus vestris quomodo ego nudus steti ad columnam ligatus, duris flagellis crudeliter verberatus. Quomodo ego nudus stabam, & clamabam in cruce, repletus vulneribus, & vestitus sanguine. Et quomodo vos depingitis, & ungitis facies vestras. Cur non aspicitis ad faciem meam, qualiter sanguine repleta fuerit &c. Revel. S. Brigittæ l. 7. c. 26. V. C.

Anno 1518. Princeps sacri Ordinis, (nomen prætereo) talarem tunicam habuit, suffultam pellibus, quas pellio è carduelium, seu acanthidum, capitellis opere miro confecit. Drexelius in Trismegisto l. 3. c. 9.

Parisiis vetula juvenculorum mortuorum crines præcisos formosos sibi in comam adaptaverat: hæc tempore processionis in medio fori à simia rapta. Broymard. Vestium luxus.

Vestes sumptuosæ signum interioris vilitatis. Parietes rudes diligentiùs exteriùs ornantur, & pinguntur, quàm marmorei, vel auro ornati: quia hi potiùs deformarentur]. Idem Vestes sumptuosæ.

§. II.

Sub vestibus splendidis animus sordidus.

Induebatur purpura & bysso. Luc. 16. 19. Expressit Lucas divitis ornamenta ex purpura, & bysso: ut depravatos hominum mores exprimeret. Cur Matth. 3. 4. non exprimit Baptistæ Angelicas virtutes? imò exprimit, dicens: *ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum; & Zonam pelliceam circa lumbos suos*. Cum vestimento vitam exposuit: hoc enim dum operit corpus, aperit animi mores; virtutem, aut iniquitatem manifestat. Escobar t. 3. Parab. Chr. l. 3. Sect. 1. Obs. 1.

Projiciamus ornamenta terrena, si cœlestia optamus. Vestite vos serico probitatis, byssino sanctitatis, purpura pudicitiæ. Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem. Tertull. l. de cultu fœm. in fine.

Corporis, ac vestium, fragrantia arguit; intus latere animum graveolentem, & immundum. Spiret anima tua fragrantiam spiritualem. S. Chrysost. conc. 1. de Lazaro.

Mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tantò curaretur corporis cultus; nisi priùs neglecta fuisset mens inculta virtutibus. S. Bernardus Apol. ad Guilielmum Abb.

Rex quidam magnus, cùm iter faceret, contigit, ut duos viros laceris, & sordidis vestibus, obvios haberet. Quos ut vidit, è curru desiliens eos honoravit, & genua procidit. Proceres id molestè ferebant. Jussit autem Rex è ligno quatuor arcas effici; quarum duas cùm undique auro contexisset, fœtidæque cadaverum ossa injecisset, aureis seris eas obfirmavit. Reliquis autem, pice, ac bitumine oblitis; pretiosisque lapidibus, omnique unguentaria fragrantia impletis, asperisque funibus constrictis: proceres illos ad se vocavit, ipsisque quatuor has arcas proposuit: ut, quanti hæ, quantique illæ pretii essent, æstimarent. Illi autem inauratas maximi pretii esse asserebant; at aperiri arcas jussit: typumque ostendit eorum, qui splendidis utuntur vestibus, intus pleni flagitiis. S. Joan. Damian. histor. de Barlaam, & Josaph. c. 6.

Cygnus est avis candida, extenti colli; magna corpore, nigra carne. Et significat illos; qui splendore vestitus plus æquo gloriantur; nigri intus nigredine peccatorum. Hugo Card. in Levit. 11. 4.

Et reges olim habitu communi utebantur, dum innocentia adhuc noscebat mortales. Ubi innocentiam exuerunt, simul exuerunt pudicitiam; & serico ornatu vitia induerunt. Non tot in pannosa veste pediculi serpunt, quot in pretiosa veste culpæ. Alvarez in Gen. 37. 3. Illustr. 30.

§. III.

Sub veste pretiosa magna sæpe fames, & paupertas.

Exagitabat eum Spiritus nequam à Domino. 1. Reg. 16. 14. Quærunt interpretes, qualis hic Spiritus fuerit? Abulensis, Spiritum melancholiæ fuisse, ait. Et ex medicamine apparet: citharæ enim sono malum sopiebatur. Abul. qu. 34. non poterat tristitia præsens expelli, vel leniri, nisi per magnam delectationem. En Saul purpura fulget, diademate redimitur, opima mensa cibatur: verùm sic internis urgetur doloribus; ut summis indigeat delectationibus. Naxera in Jos. 15. §. 38.

Tunc surrexit Job, & scidit vestimenta sua. Job 1. 20. Cur dæmon, ablatis reliquis facultatibus, vestes reliquit? Eadem versutia regalem permisit purpuram, qua omnem prorsus abstulerat fortunam. Reliquit vestes: ut splendidior, sed miserabilior esset miseria. Semel miser est, cujus miseria nota: bis, cujus miseria felicitate vestita. Naxera in Jos. 15. §. 39.

Vestimentum tibi est: princeps esto noster. Isa. 3. 6. Splendida vestis divitias indicabat: sed qua homo ille premeretur inopias, audi: *in domo mea non est panis*. Panem domi non habuit; quia ornatu fulgebat. Naxera in Jos. 9. §. 4.

Nihil invenit, præter folia. Marci 11. 13. Cùm vidisset à longe ficum habentem folia; venit, si quid fortè inveniret in illa. Foliis nitet; sed fructibus vacua. Cùm venisset ad eam, nihil invenit, præter folia. Fortè fructibus dives esset, ni labili foliorum arrogantia abundaret. Folia habuit, fructus non habuit: lætiori ornatu fulget; sed cibis caret. Idem in Jos. 4. §. 4.

Videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem. Luc. 10. 18. Levius illi fuisset, tenebris ruisse obscuratam, quàm splendenti lumine: ad pœnæ augmentum lucis erat operimentum: intus ardebat, foris lucebat: nescio, an lumine, an igne, plus torqueatur? & externæ compassionis caruit solatio. Idem in Jos. 15. §. 39.

Abstulit me in Spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam. Et mulier erat circundata purpura &c. Apoc. 17. 34. Cur mulier sumptuosè ornata non civitatem, sed desertum inhabitat? Desertum nil ad vitam alendam profert. Mulier ergo, & pompa fulget, & deserto regit: ut noscas, carere victu, quæ abundat amictu. Idem in Jos. 9. §. 4.

Chameleon pellicula vivit - hebes, fessus, vix se à terra suspendit: gradum magis demonstrat, quàm explicat: jejunus scilicet semper. Hoc solùm Chameleonti datum, quod vulgo dictum est: de corio suo ludere. Tertull. de pallio c. 3. De corio suo ludit, semper jejunus, & semper nitidus. Stormachus alget, & vestis nitet. Naxera in Jos. 9. §. 4.

Vestis

Vestis fulgurat; sed crumena pallet. Data est ei stola, & annulus; sed vitulum esurit, & glande vestitur: Purpura, & bysso, vestitus; epulatur quotidie miserè. Unus, idemque, & epulonem in veste exhibet, & fame Lazarum. Oliva l. 4. Strom.

§. IV.

Exempla modestiæ in vestitu.

VIrgo Cunegundas Imperatrix uxor Henrici I. Imp., extincto conjuge migrans in claustrum, positis insignibus Imperialibus, Religiosum induit habitum. Moritura ad agonem supremum se accinxit. Advertens autem, Religiosas expandisse aulæa, & tapetia regia, quæ tegerent corpus mortuum; exclamat: tollite mox ista hinc: sapiunt enim vanitatem, & dedecent sponsam Christi. Meliùs mihi consuletur hac humili veste, quàm superbis his aulæis. Historia Imp. sub anno 1040.

S. Elisabeth Ungariæ regina sæpè sub holosericeis vestibus cilicium gestabat. In vita Surius 19. Novemb.

S. Francisca Romana, licèt uxor esset nobilis, & ditissimi viri; vilibus tamen vestibus induebatur. Bollandus 9. Martii.

§. V.

De vestimentis varia.

ORnatus Pontifex Ex. 28. 5. Creaturarum omnium typum gestabat in vestibus sanctis; in quarum coloribus totius Mundi similitudinem præferebat. Byssus enim terræ deputatur, de qua gignitur: purpura mari, quia ex ejus cochleis tingitur: hyacinthus aeri: cujus speciem habet: Coccus, propter ruborem igni ut authori. Arnoldus Carnot. tr. de 6. & 7. Verbo Christi.

Solet sub nigro habitu anima satis pura latitare: nec multùm interest, si quis non habeat candidam vestem. S. August. s. 2. Dom. in oct. Pasch.

Obsecro, quicunque hæc legis, ut Hieronymi peccatoris memineris: cui si Dominus optionem daret, multò magis eligerem tunicam Pauli (Eremitæ) cum meritis ejus; quàm regum purpuram in pœnis suis. S. Hieron. ex vita S. Pauli Eremitæ.

S. Apollonii, qui fuit Pater quingentorum Monachorum, miræ sanctitatis viri vestimenta non veterascebant, inquit Palladius in Lausiaca c. 52.

T I T U L U S VIII.

V I A.

Purgativa, Illuminativa, Unitiva.

A*Nequam comedam, suspiro*. Job 3. 24. Antequam comedat, suspirare habet necesse: qui nisi per compunctionis gratiam, & post lacrymarum effusionem, ad intimam animæ refectionem, veritatisque pabula, nullo modo potest pertingere. Richardus à Sanct. Vict. de erud. hom. lib. 1. cap. 16.

Osculetur me osculo oris sui. Cant. 1. 1. Tria sunt oscula: Primum pedum, secundum manuum, tertium oris. Cùm primò convertimur, pedes Domini osculamur. Secundum osculum fit, cùm primum ad opera bona surgimus. Tunc manus Domini osculamur, cùm ei nostra bona opera offerimus, vel cùm ab eo virtutum dona recipimus. At verò tertium osculum tunc fit, cùm jam assumpto luctu pœnitentiæ, jam acceptis virtutum donis, mens cœlesti desiderio inspirata, ad secreta interioris cubiculi gaudia, impatiens amoris introduci desiderat; cùm dulcibus suspiriis, vocem animi interrumpentibus, pio cordis affectu decantat: *vultum tuum Domine requiram*. S. Bernardus in parv. s. l. 52. In primo osculo primordia dedicantur nostræ conversionis: secundum autem proficientibus indulgetur: porrò tertium sola experitur, & rara perfectio. Idem l. 4. in Cant.

Surge propera, amica mea &c. Cant. 2. 10. *Surgere*, pertinet ad eos, qui incipiunt *properare*, ad eos, qui proficiunt: ad perfectos autem, *venire*. De Ponte hic Exh. 13.

In lectulo meo per noctes quæsivi &c. Cant. 3. 1. Nota: triplex lectulus inveniitur in hoc libro. *Primus* est tenebrosus *in lectulo meo per noctes. Secundus* est ornatus de quo: *en lectulum Salomonis &c. Tertius* est *floridus*. In primo jacent vulnerati peccatores, id est, pœnitentes: in secundo jacent fatigati in bello; id est, proficientes in tentationibus: in tertio jacent delicati, vacantes otio; id est, contemplantes in excessu mentis. Hugo Card. hic.

Christus post Resurrectionem apparuit in triplici specie. Magdalenæ in specie hortulani: Discipulis in Emaus in specie peregrini: & Apostoli æstimabant se Spiritum videre. Illud tempus inter Resurrectionem, & Ascensionem, significat tempus gratiæ; in quo se habet erga incipientes, ut hortulanus: cujus officium est nocivas herbas eradicare. Erga proficientes ut peregrinus, eos in via deducendo. Erga perfectos ad modum Spiritus, eos suo amore inflammando. Broymard. Chrysost. Resurrect.

Plura de viis.

Statuisti in loco spatioso pedes meos. Ps. 30. 9. Certè angusta via est: laborantibus angusta est; amanti lata est. S. Aug. hic.

Parabola Salomonis. Prov. 1. 1. Proverbialis sermo alio nomine parœmia vocatur. Cùm enim initio viæ in milliaria necdum essent distinctæ, priscæ ætatis homines, per certa itinerum intervalla, signa defigebant; iisdemque aliquod problema, vel apophtegma, vel illustre aliquod dictum ascribi curabant. Faciebant id autem duplici de causa: Prima, ut viator hinc intelligeret, quantum viæ spatium emensus esset: altera verò, ut ejusmodi sententiam animo versans, ejusdemque interpretationi inter proficiscendum insistens, melior, & doctior evaderet; simulque itineris molestiam falleret. Didymus in Catena Græcorum.

Sapientia prædicat, in plateis dat vocem suam. Prov. 1. 20. In lata videlicet, & spatiosa via; quæ ducit ad mortem: ut revocet ambulantes per eam. S. Bernardus s. de verb. Abac. super custodiam meam stabo. Duæ nobis viæ notæ erant: altera primaria, & præstantior; quæ videlicet ad sacras domos nostras, sacrosque Doctores, ferebat: altera secundaria, nec ejusdem honoris; nimirum quæ ad externæ doctrinæ Professores ducebat. Reliquas omnes, quæ ad festa, spectacula, celebres conventus, epulas ferebant; volentibus reliqueramus. S. Greg. Naz. or. 30. in laudem Basilii.

Quis autem hominum intelligere potest viam suam. Prov. 20. 24. Tò *autem* potest accipi ut causale pro enim; ut det causam præcedentis hemistichii. Non enim homo per se valet intelligere viam suam, ut prævideat, qua via sit securè incedendum; quæ via, & modus, ad feliciter rem conficiendam: hæc enim superant hominis providentiam, & divinam requirunt. Sæpe enim homo putat, se recta virtutis via incedere; & curva vitii incedit. Putat se ire in Jerusalem, dum vadit in Jericho, juxta Prov. 16. 25. *est via, quæ videtur homini recta; & novissima ejus ducunt ad mortem*. Aman invitatus cum rege Assuero à regina Esther, putabat se ire ad gloriam; & ibat ad furcam. Esth. 7. 1. 10. Æsopus in via deprehensus à Magistratu, interrogatus, quo iret? respondit: nescio. Magistratus, sibi ab eo illudi, vel insultari, putans; eum abduxit in carcerem. Tum Æsopus: nonne verè dixi, me nescire, quò irem? scilicet in carcerem. Ità quotidie, dum domo eximus, nescimus, quò eamus? quia sæpè, præter mentem, ab occurrentibus aliò abducimur. *Pete à Deo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant*. Tob. 4. 20.

Justum deduxit per vias rectas. Sap. 10. 10. Viæ Domini viæ rectæ, viæ pulchræ, viæ plenæ, viæ planæ. Rectæ sine errore; quia ducunt ad vitam: pulchræ sine sorde; quia docent munditiam: plenæ multitudine; quia totus jam Mundus est intrà Christi sagenam. S. Bernardus s. de verb. l. Sap.

Parate viam Domini. Luc. 3. 4. Non dixit, parate viam Domino. Via præparanda Fidelium animis: hanc viam Dominus inibit. Rex est, Dominus est: sit Domini via, sit Regis. Via regia, animus est, Regis Domini virtutem æmulans: studeamus à via, seu à corde, pellere servitutem. Escobar t. 3. Coll. Chr. l. 4. Sect. 2. Obs. 4. Parat viam, qui corrigit vitam. Guarricus s. 4. de Adv. Viam, quam jubet parari; vita est Christiana. Potest item per viam anima intelligi; semitæ verò cogitationes, & opera. Theophylactus hic.

Dirigite viam Domini. Joan. 1. 23. Servus sum, & viam præparate Domino corda vestra. Proinde illa facite recta dolosivos, & obliqui; & facite æqua: ità ut Dominus Christus per vos iter faciat. Theophylactus in Luc. 3. Id est, corda vestra disponite ad receptionem, in habitationemque Christi: vitiorum obliquitates, seu gratiæ obicem, repellendo; & quod in vobis est, faciendo. Dion. Carthus. in Matth. 3. 3.

Petatur sedulò à Domino, ut dirigat vias affectuum nostrorum, vias intentionum vias morum: quoniam, si Deus dirigit, curremus sine offendicula non errabimus: Ad ipsum perveniemus: quia omnis via, quam ipse dirigit, ad ipsum perducit: & suarum directionum ipse factus est finis. Dionis. Carth. l. 15. de just. Christ. c. 2.

Viæ publicæ, & regiæ, Romæ olim viginti novem numerabantur: quæ non solùm lapidibus eleganter stratæ; sed utrimque etiam lapideis subsellis, ædificiis sumptuosis, templis, sepulchris, & statuis, instructæ. Inter alias fuit via triumphalis; in qua triumphator tantisper subsistebat, dum in urbe pro triumpho apparatus fieret. Via salaria ità dicta quòd per illam à Sabinis sal adveheretur. Paulus Aringus in Roma subterr. de persecut. Christian.

TITULUS IX.

VICTORIA.

§. I.

Contra hostes visibiles paucorum contra multos.

ABraham cum trecentis servis suis quatuor Reges debellavit. Gen. 14. 15.

Exercitus Madian erat ut minimùm centum triginta quinque millium; è quibus cœsa sunt centum viginti millia: reliqua quindecim millia fugentiam persecutus Gedeon cæcidit trans Jordanem. Judic. 8. 10.

Et cades magna nimis. 1 Reg. 14. 20. Josephus l. 6. c. 7. ait cœsa sexaginta millia Philisthinorum. Solus David, *quasi tenerimus ligni vermiculus, octingentos interfecit impetu uno*. 2. Reg. 23. 3. Solus interfecit Goliam.

Josaphat, cùm Maobitas, Ammonitas, Idumæos, contra se irruentes nimiùm timeret; sola se contra illos oratione, & jejunio armavit: & quos tandem milites in prœlium adduxit, diligenter monuit, non ut pugnarent; sed canerent, pulsarent citharas 2. Paral. 20. 3. 21. Et vix cantare cœperant, cùm hostes in mutua vulnera corruentes, omnes ad unum periere; nè uno quidem tantæ cladis superstite nuntiorum. Mendoza in 1. Reg. 14. Annot. 18. Sect. 1.

Judas Machabæus. 1. Machab. 4. 6. cùm ab innumeris hostibus armatis cingeretur; ipse apparuit in campo cum tribus millibus virorum tantùm; qui tegumenta, & gladios, non habebant: & tamen inermes armatos contriverunt. Idem ibidem.

§. II.

Varia de victoria contra hostes visibiles.

E*Quos eorum subnervabis, & currus igne combures*. Jos. 11. 6. Monetur Princeps, nè, cùm fruetur victoria, suis imposterum fidat opibus. Orig. hom. 15. in Jos. ut ultrà non in equis, nec in armis, sed in nomine Dei nostri invocemus: quid prodest equus, si non adest Deus? *fallax equus ad salutem*. Ps. 32. 17. Quid virtus facit, cùm Deus manum retrahit? *non salvatur rex per multam virtutem*. v. 16. Velloso in Judith. 1. Paræn. 11.

Habitavit David in arce, & vocavit eam civitatem David. 2. Reg. 5. 9. Nota: Hebronem eo elogio ornatam non esse, licet ipsi septennio regnaverit. v. 5. Nec Jerosolyma dicta Regis civitas est: suam tamen arcem, & urbem, Sionem vocavit; quam armis coeperat, Jebusæo excusso. Ad laudem victoriæ magnificæ, ait Abulensis q. 10. ad 2. Reg. 5. Velloso in Judith. 7. Paræn. 7.

Quotiescumque autem pœnituerunt. Judith. 5. 19. Si hostes cupis vincere, Dei metu exercitum ducitur. Isid. Pelus. lib. 1. ep. 294.

In fixem pro his, qui immutabuntur. Psal. 59. De victoria duplici carmen est. Cùm succedit Mesopotamiam Syriæ; ubi David ferro, & flamma, Syriam terit, & Idumæam premit. Sed inscriptio metum priùs sonat; cùm fortunæ totam videat. Apta epigraphe pro Duce victorioso: qua David gloriosus victor, & monetur, & monet: fortunam belli prosperam facilè avolare: Regem modò victorem gaudere; modò victum dolere. Idem in Judith. 1. Paræn. 8.

Alphonsus rex Aragoniæ, filio suo, dum in Florentinos moveret, hoc documentum dedit. Victoria, mihi crede, non hominum disciplinis: aut industria paratur; sed Dei Optimi Maximi benignitate, & arbitrio. Panormitanus l. 3. de reb. Alphonsi c. 51.

Theodosio imperium suscipiente, bellum grave in Occidente motum est. Perculsus, non pecuniam, non milites, cogit; non fœdera quærit; sed Dei opem. Cognito, virum quendam in Ægypto anachoretam, nomine Senaphium, sanctissimè vivere, miracula patrare; confestim Theophylum Alexandrinum Episcopum cum literis ad illum expedit; ut quam primùm Constantinopolim se conferat. Diu restitit vir sanctus: tandem cuculla, & baculo, in cœlum sublatis; Domine Deus, inquit, huic, obsecro, cucullæ, & baculo, vim tantam imperti, quantam mihi, si adessem, tribueres. Tum quæ manibus tenebat, Antistiti tradens: hæc, inquiens, defer Imperatori; ut cucullam imponat capiti, baculum manu ferat, primàm ipse aciem in hostem Dux educat. Fecit, quod suasum, Theodosius; hostis mox in fugam conversus, cæsus, victus, sine suorum sanguine.

Tempore Urbani II. ad ann. D. 1098. Christiani in bello sacro à Papa indicto, pro recuperatione Jerosolymæ: cùm essent Antiochiæ in summa desperatione; eò quòd propè adesset infinitus exercitus Turcarum; & ipsi pauci essent, ac diuturna fame propè enecti: ità ut etiam viri fortissimi baculis innixi incederent; neque equos haberent, nisi paucissimos: quin & copiarum Dux Godefridus Bullonius equo commodato uteretur; & multi principes in asinis equitare cogerentur. Tandem Deus revelavit, ubi esset Lancea, qua Christi latus perforatum est in Cruce: eaque prælata in bello victoriam dedit: ità ut occiderint centum millia Turcarum. Ità Paulus Æmilius l. 4. histor. Francorum.

Ossa Comitis Castellæ fortissimi Ferdinandi Gonzali, strepitu, & concussione sua, significant victorias Catholicorum contra Infideles. Prædixerunt A. 1456. pridie victoriam Joannis Hunniadis contra Turcas; alias Hispanorum contra Mauros. Nierembergius l. 1. de mir. nat. in Europa c. 10.

§. III.

Victoriæ Christi.

Symbolum palma.

IN ramis palmarum significabatur victoria, qua erat Dominus mortem moriendo superaturus; & trophæo crucis de diabolo mortis principe triumphaturus. S. Isidorus Ep. de offic. Eccl. c. 27. l. 1.

Palma victoriam signat, ac si dicerent illi non verbis, sed rebus: venis Jerosolymam; certam victoriam reportabis de morte diaboli: crucifigeris ibi, descendes ad inferna, & liberabis electos, & superabis diabolum. Haymo hom. Dom. 1. Adv.

Rami palmarum, laudes sunt, significantes victoriam: quia erat Dominus mortem moriendo superaturus, & trophæo crucis de diabolo, mortis principe triumphaturus. S. August. tr. 51. in Joan.

Varia.

Ego autem constituetus sum Rex ab eo. Ps. 2. 6. Non tamen lego honorificum hunc titulum vestibus Christi D. insertum, nisi postquam canit cruentam victoriam. Victoriam *habebat in vestimento suo scriptam: Rex regum*. Apoc. 19. 16. Sed quale vestimentum? vestitus erat veste aspersa sanguine. Tunc se Christus D. Regem jure meritò censet, cùm vestem explicat cruore illitam. Velloso in Judith. 7. Paræn. 7.

Exivit vincens, ut vinceret. Apoc. 6. 2. Significat, sensim ab una victoria ad aliam progressum. Vicit ex parte victores; exivit, ut Gentiles quoque vinceret. Sylveira hic.

In illa solutum est bellum diutinum, extincta mors, maledictio interempta, diaboli tyrannis absoluta, vasa ejus direpta. Deus hominibus reconciliatus est &c. S. Chrysost. hom. 30. de hebd. Sancta.

Per quæ diabolus vicerat, per eadem Christus eundem devicit. Loco Evæ est Maria: loco ligni scientiæ boni, & mali, lignum Crucis: loco mortis Adami mors Christi. S. Chrysost. l. 6. orat. in Cruc. Dom.

§. IV.

Victoria sui.

Ex Veteri, & Novo.

A*Braham, Abraham, Tolle filium tuum unigenitum &c.* Gen. 22. 2. Guilielmus Pepinus quærit: cur Deus vocem Abrahæ ingeminarit? Respondet: factum, ad excitandam voluntatem in effectum tam difficilis jussionis. Sed nunc quæro: cur illum iterato nomine etiam tunc appellarit, quando afferre filio manus volebat, & Deo obtemperare? *Abraham, Abraham; non extendas manum tuam super puerum*. v. 11. Causa est: quòd, ut illi arduum fuit filio necem inferre, ideoque bis de nomine vocari debuit; sic, postquam degustavit, quantum boni illud tam heroicum opus complecteretur; sic illum abripuit obedientia, & incitatum filii immolandi desiderium; ut bis quoque vocari oporteret; quò intermitteret: sicut bis nominari debuit; ut inchoaret opus. Did. Nyss. f. 5. post D. 5. Quadr. S. 5.

David saltabat totis viribus ante Dominum. 2. Reg. 6. 14. David luctatus cum Golia, quas non virtutes exercuit? Zelo armatur, fide munitur, charitate audet, spe pugnat, oratione triumphat. Nihilominus tantarum virtutum moles par non est choreæ, quam ante Arcam duxit. S. Gregor. mor. l. 27. c. 27.

Quid de ejus virtutibus ab aliis sentiatur, ignoro. Ego Davidem plus saltantem stupeo, quàm pugnantem: pugnando quippe hostes subdidit; saltando autem ante arcam semetipsum vicit. Acrius confodit irriso, quàm lancea; & malumus effundere cruorem, quàm suffundere. Elisæus deliciis, pompis, opibusque, calcatis, ferre noluit, non dico prudentium sales, sed puerorum insultus. 4. Reg. 2. 24. &c. Oliva l. 4. Strom. §. Fidelis Deus, per quem vocati estis.

Lapides sancti elevabuntur super terram ejus. Zach. 9. 16. Lapides hi, justi sunt; qui ædificio coaptantur architecti manu: sed tanta subsidia præstat architectus lapidibus, ut seipsos impellant renitentes, virtutis violentis alleviant pondera, ut velociter volvantur ad montium cacumina. Sept. transtulerunt; *lapides sancti volventur*. Hieron. qui lapides sancti tantum erunt leves, & in sublime nitentes; ut non præstolentur ædificantium manus; sed ipsi festinent imponi super fundamentum Christi. Arcones in Is. 2. 13. Disc. 7.

Regnum cœlorum vim patitur &c. Matth. 11. 12. Regnum cœlorum piè rapiunt, qui in omnibus suam indolem, ad vitia propendentem, student vi quadam injecta suæ naturæ evincere. S. Antiochus hom. 130.

Ex Patribus, & aliis.

Quando mens in passione luctatur; si, intentis viribus, & solerti attentione, vicerit; refert de hac passione victricem palmam; & coronat quodamodo per seipsam Deum. S. Basilius in Ps. 28.

Qui victores sunt sui, cœlo vim inferunt. S. Cyprianus de Nat. Chr.

Nihil est; unde non triumphet animi triumphator. S. Hildebertus ep. 56.

Qui perfectè se vincit, ad omnia fortis erit. S. Laur. Just. Ligno vitæ de pat. c. 1.

Amore nostri, fratres charissimi, Redemptor noster occubuit: & nos amore ejus discamus vincere nosmetipsos. S. Gregor. hom. in Evang.

Impossibile est, quemquam de seipso triumphare posse; donec experimento didicerit, propria se virtute obtinere non posse triumphum. Ricardus à S. Vict. c. 21. in Cant.

Non est ejusdem facultatis, seu facilitatis. Ægyptum exire, & eremum pertransire; Mundum relinquere, & seipsum vincere, & post seipsum projicere. Illud quasi modicum, quod modico tempore perficitur: hoc post multos labores, per multas tentationes, vix tandem aliquando, & à paucis consummatur. Durum difficile, grande, seipsum relinquere; seipsum bene inspicere, & plenè despicere; perfectè probare, & penitus improbare. Idem tr. de exterminat. &c. c. 12.

Cùm quis contra populos, & urbes decertat; totus simul interior, & exterior homo pugnat: & si expugnat, non magnam videtur de tanta victoria coronam meruisse; eò quòd extra illum sunt, quæ vincuntur. Qui autem contra proprium animum virtute sapientiæ in se certat; non totus, sed minùs, quàm dimidius pugnat. Urbanus V. P. in Ps. 50.

Esto victor tui, Christo desuper præstante levamen; & eris omnium magnificus triumphator. Velut pessimum inimicum statue teipsum in campo spiritualis certaminis adversùs teipsum; & supplantare festina: & omnis Mundi amœnitas vertetur in fugam, & terga dabit propere hostis antiquus. Qui seipsum in occulto agone apprimè vicerit, nihil habet obstitens. Nullus alicui est seipso nocivior inimicus: nec enim ab alio, quàm à seipso, quis spiritualia, seu æterna, nocumenta suscipit. Simon. Cass. l. 13. cap. 11.

S. Franciscus Xaverius, inter reliqua documenta data, Joanni Bravio Novitio, ait: omnibus in rebus, à quibus appetitum, vitiosamque naturam, senseris abhorrere, strenuè teipsum vince: quæ apetit, negando; quæ horret, amplectendo. B. Petrus Janicus thesaurer. Indic. l. 1. c. 21.

Magnum certamen est, seipsum vincere: gloriosus triumphus, cervicem superbiæ flectere. Thom. Kemp. 1. p. f. 7. ad Novit.

Tantum projicies, quantum tibi ipsi vim intuleris &c. Idem de imit. Chr. l. 1. c. ult.

Recensentur varia beneficia, & curationes, intercessione S. Josephi obtentæ. Inter cœtera refertur ex P. Pauli de Barry tractatu de devotione erga S. Josephum: multis experientiis certum esse; vix ullum esse præsidium efficacius ad nobilem aliquam de seipso victoriam referendam, quàm S. Josephi patrocinium. Bollandus 19. Martii de S. Josepho §. 10.

§. V.

Victoria de vitiis, diabolo, tentationibus.

Figuræ, Symbola.

A*Scendam in palmam, & apprehendam fructus ejus*. Cant. 7. 8. Ipsa charitas palma est: ipsa est etiam plenitudo victoriæ. S. Ambros. l. de Isaac c. 8. Curramus ergo, ut comprehendamus, ut vincamus: qui vincit, ascendit in palmam; & manducat fructus ejus. Arcones in Is. 2. Disc. 10. Per palmam significatur victoria: palma enim victores coronabantur. S. Bonaventura s. 4. D. Palm.

Palma in manibus eorum. Apoc. 7. 9. 3. Reg. 6. 29. Insculptæ erant palmæ, tacitè monentes; ut generosè pro Deo, & virtute certarent, si palmas victoriæ in domo Dei consequi vellent. Sylveira hic.

Testimonia.

Ex Veteri, Novo, & aliis.

Non vocaberis ultrà Jacob. Gen. 35. 10. Credit Abulensis, eum ex fortitudine, & victoriis, duo illa nomina sortitum, *Jacob*, & *Israel*; *luctator* scilicet, ac *videns Deum*. Nam, velut alter Hercules, luctatus est, cum plurimis laboribus, cum fratris minis, cum ingratitudine Laban: rursum cum timore fratris, cum Angelo tota nocte, cum seditionibus liberorum apud Sichimitas, cum nece Joseph illata, ut putabat &c. Verus Jacob, sed Israel, Deum videns: nam septies Deum, sive Angelum vidit. S. Thomas, Lyranus. Abulensis inquiunt: Jacob hic vocatur Israel, quia Deus hic evexit Jacobum: ut, qui hucusque vitam activam egerat, contra hostes, & vitia dimicando; nunc contemplativam agat. S. August. q. 114. Jacob, id est, *supplantator*, significat certamina, & labores præsentis vitæ: Israel verò, id est, *videns Deum*, significat prœmium futuræ beatitudinis. Cornelius hic.

Scuto voluntatis bonæ tuæ coronasti eum. Ps. 5. 13. Dominus est hic, ut scutum protegens; in patria verò, ut scutum coronans. Consuetudo namque fuit Romanis, uti scutis rotundis. Et, quando triumphabant, illomet scuto utebantur, ut corona. Et inde Sancti pinguntur cum scuto rotundo in capite: quia de hostibus adepti triumphum. S. Thom. Aqu. hic.

Qui perficit pedes meos, tanquam cervorum. Psal. 17. 34. Habac. 3. 19. *Deus Dominus fortitudo mea: & ponet pedes meos quasi cervorum*. In fuga victoria.

Quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum? Cant. 7. 1. Anima sancta, per in victum animi excelsi robur fortiter confligens cum Mundo, carne, & dæmone, eosque devincens, deque iis victis triumphans: agit choros castrorum, id est, jubilat in spiritu; Deoque, quasi victoriæ authori, psallit, & gratias agit. Quia, ut ait Theodoretus: ex castris fiunt chori: nam cùm in castris vicerint milites, virtutis pæana canentes revertuntur; & choros ducentes victoriæ præconium laudibus concelebrant. Cornelius hic. Quid videbitur in Sunamite, quæ venit sicut chori castrorum? hoc in ea, quæ multùm, & adversùs plurimos, in corpore prælata est. Etenim pugnavit adversùs extraneos hostes, pugnavit adversùs lubricas Sæculi mutationes, pugnavit, adversùs corporis fragilitas, adversùs multiplices passiones. S. Ambrosius orat. de obitu Valentini.

Regnabit in domo Jacob. Luc. 1. 32. In domo nempe illius, qui priùs novit certamina, quàm lucem: qui, ut senior inimicum, non tempus expectavit, sed ab utero supplantavit fratrem. Gen. 25. 25. Nil magis pavendum Dei hostibus, quàm forte, & intrepidum initium pugnandi. Nonne Ægyptii plures sustinuere plagas? Ex. 12. 29. Sed cùm vident primogenita occisa, tunc Israeli potestatem faciunt exeundi. Nicetas in Naz. or. 2. de Pasch. neque enim eam plagam Ægyptii perferre potuerunt; sed tunc Israelitis discedendi potestatem fecerunt. Eadem modo dæmonibus quoque, animarum nostrarum persecutoribus, gravissima hæc pœna videtur; quando in animo, ab omni ostentatione alieno, primogenita, peccati, id est, prima vitii origo, ac principium, à nobis extinguitur. Abraham, jugulaturus filium. Gen. 22. 20. Cùm primùm gladium stringit, ante ullam sanguinis effusionem triumphum, & coronam obtinet. Sic orci hostes prostrati jacent ad primam eductionem gladii. Baeza t. 1. l. 1. c. 7. §. 42.

Vincenti dabo manna absconditum, &c. Apoc. 2. 17. Per manna delicias præstat, ut mulceat; per calculum divitias, ut ditet; per nomen novum honorem, ut glorificet. Et quia *omne, quod est in Mundo, est concupiscentia carnis &c.* 1. Joan. 2. 16. Contra concupiscentiam carnis manna præbet, contra concupiscentiam oculorum calculum candidum, contra superbiam vitæ nomen novum. De Ponte in Cant. 1. Exh. 15. §. 2. Optimè manna hoc sunt consolationes spirituales; quæ quasi congrua merces à Deo datur vincenti, tum delicias, tentationes, & concupiscentias carnales; tum suum metum, & pusillanimitatem; qualis erat hæc Episcopi Pergameni. Cornelius hic.

Nec est gloriosa victoria, nisi ubi fuerint laboriosa certamina. S. Ambros. Ethic. l. 1. c. 15.

Summum victoriæ genus, divinæ cedere Majestati: & auctoritati Matris Ecclesiæ non reluctari, summus honor, & gloria. S. Bernardus in epist.

Cavendum planè nobis nè victoriam Christi, quia diabolum triumphavit, de captivitate ejus nos redimens sanguine suo pretioso; & auferens ei humani generis principatum, nostro vitio irritam faciamus illius tyrannidi, per illecebras carnis, ejus crudeli iterum regno nos subjicientes, in contumeliam Redemptoris. Unde merito conqueratur increpans, & exprobrans: *quæ utilitas in sanguine meo?* Ps. 29.

Pſ. 29. 10. Sine cauſa pro vobis ſanguis meus efuſus eſt; ſi ita vos geritis. Itaque converſamini, nè author cupidita tum malarum diabolus iterum principetur in vobis; ſpolia ſe tanto detraxiſſe victori prædo ſuperbus inſultans. S. Gaudentius t. 12. de div. capitulis.

T I T U L U S X.

V I D U Æ.

§. I.

Nomen, Symbola, Virtus.

APud Hebræos vidua *almana* dicitur; quòd mortuo marito ſit tanquam muta. Pagninus: quod viro mortuo non valeat loqui, & litigare. Diez.

Vox turturis &c. Cant 2. 12. Cernere eſt, turturem (Symbolum viduarum tempore ſuæ viduitatis, ſanctæ viduitatis opus ſtrenuè, atque infatigabiliter, exequentem. Videas ubique ſingularem; ubique gementem audias; nec unquam in viridi ramo reſidentem proſpicies: ut tu ab ea diſcas, voluptatum virentia, velut virulenta, vitare. Adde, quòd in jugi montium, & in ſummitatibus arborum, frequentior illi converſatio ſit: ut, quod vel maximè propoſitum pudicitiæ decet, edoceat nos terrena deſpicere, & amare cœleſtia. Denique compare uno contenta eſt: quo amiſſo alterum jam non admittit; numeroſitatem in hominibus nuptiarum redarguens. S. Bernardus ſ. 59. in Cant.

Duo veſtium viduæ ornamenta ſunt; neceſſitas, & ſimplicitas: duo actionum, & operum, ejus ornamenta ſunt; humilitas, & charitas: duo linguæ illius inſignia ſunt; honeſtas, & verborum benignitas: oculorum decus, modeſtia, & pudicitia: & unicus cordis illius amor, Jeſus Chriſtus crucifixus. S. Franciſcus Saleſ. in Philothea p. 3. c. 40.

Lampades, quarum aromaticum eſt, dum extinguntur earum flamma, longè gratiorem naribus halitum emittunt. Sic viduæ, quorum amor in conjugio purus fuit, ſuaviorem virtutis, caſtimoniæ, fragrantiam exhalant; cum ipſarum lumen, id eſt, conjux, per mortem extinctum eſt. Idem. ibid.

Non omnis vidua verè vidua; ſed quæ pro Chriſto caſtitatem cuſtodit, Et hæc honoranda, ſi expedit, ut alimentis Eccleſiæ paſcatur. Ut 1. Tim. 5. 3. ſcribit apoſtolus. Non eſt Chriſti vidua; niſi viduæ hujus Luc. 2. 37. Tam antiquæ formam accipiat, ut non diſcedat à templo. Refrænanda ſunt omnino jejunii, incentivæ libidinis; nec ſufficit pulla veſti, ſi exculta caro niteſcit, ſi ex cibo craſſeſcit, ſi ex nimio potu ſomneſcit: non ſerviat Mundo, ſed Domino. Sim. Caſſ. l. 2. Luc. 2.

In honeſto loco conſiſtens: quia decet eligere viduas habitacula honeſtatis. Ibi habitare præfigant, ubi teſtes devitare non poſſunt. Confert ad cuſtodiam caſtitatis, ubi humani devitari non poſſunt aſpectus. Surrexit ſæpe importuna tentatio delinquendi, ubi nullus timetur aſpicius, nec deferenda ſunt loca, quæ conferunt ad officium ſanctitatis. Idem ib. in illud: non diſcedebat de templo.

§. II.

Viduarum tutela, patrocinium.

Ex Veteri.

SAnguinem animarum veſtrarum &c. Gen. 9. 5. Sanguis animæ lacrymæ ſunt, ut dicit Auguſtinus: quas Dominus vindicat in oppreſſione pauperum, & viduarum. Hugo. Card. hic.

Deus magnus, potens, & terribilis; qui perſonam non accipit, nec munera. Facit judicium pupillo, & viduæ. Deut. 10. 17. 18. Ecce tibi, magnus, & potens Dominus de univerſis ſæculorum negotiis, qualia ſibi deligit judicanda? utpote in ſuo conſpectu graviora: nimirum facit judicium pupillo & viduæ. Sequebatur hoc exemplum Theodoricus rex apud Caſſiodor. 1 var. 8. cordi nobis eſt, cunctos in communi protegere; ſed eos maximè, quos ſibi novimus defuiſſe. Sic enim æquitatis libra ſervabitur, ſi auxilium largiamur imparibus, & metum noſtri pro parvulis, inſolentibus opponamus. Fortuna minor principem quærit. Et ſanè pro oppreſſis debilibus inventus eſt principatus: nec unquam Deus principem conſtituit, cui ſumma, & prima illa pauperum negotia non indiceret. Sic Pſ. 71. 2. *Deus judicium tuum regida-judicare populum tuum in juſtitia, & pauperes tuos in judicio.* Baeza t. 3. l. 14. c. 16. §. 23.

Heu mulier vidua ego ſum. 2. Reg. 14. 5. Mittit Joab Thecuitem ad David, ut pro Abſolone deprecaretur. Non quærit Joab aulicos, & amicos regis; ſed tantùm objicit viduam lacrymantem. Abulenſ. q. 10. vocat ſe viduam, ut ſignificet, ſe eſſe perſonam miſerabilem; & moveatur faciliùs rex ad miſericordiam, & expediendam cauſam. Sylveira in Luc. 7. 13.

Pater orphanorum &c. Pſ. 67. 6. Quocirca nemo pupillos injuria afficiat, Patrem cogitans; nec viduam opprimat; Judicem ob animum ſibi proponens. S. Gregor. l. 1. ep. 60. Paſtoralis regiminis neceſſitate compellimur; ut orphanorum, viduarumque, cauſis ſolertiùs, quàm curis cœteris, inſiſtamus. Ità ſcripſit, nec ſecùs fecit: cujus in libro inſcripta erant nomina, qui Romæ vel inopia, vel injuſtitia, laborabant. Audiebat orphanos primùm deinde Legatos: præ omnibus viduas, & oppreſſores; tum Cancellarios. Priùs, quàm ſcriberet ad Mauritium Imperatorem, libellis pauperum ſubſcribebat. Oliva t. 1. Conc. 28.

Viduam ejus benedicens benedicam. Pſ. 131. 15. Vidua Chriſti dicitur Eccleſia: quia omni auxilio deſtituta Mundano, ſolam ſpem ſuam ponit in Domino: patiturque, quod vidua, improbitates malorum, direptiones crudeliſſimas impiorum; & tanquam maritali auxilio deſtituta, ſemper mœret, ſemper atteritur. Caſſiodorus hic.

Oſtendit depoſita eſſe hæc, & victualia, viduarum, & pupillorum. 2. Machab. 3. 10. Direptor templi Heliodorus virgis dire conſciſſus. v. 16.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Comeditis domos viduarum. Matth. 23. 14. Emungebant domos viduarum, & bona, ſanctitati prætextu, fingentes longas preces, tam pro ipſis viduis, quàm earum maritis defunctis. Ità S. Chryſoſt. Paſchaſius, Theophylactus.

Reliquiſtis, quæ graviora ſunt, legis, judicium, & miſericordiam. Matth. 23. 23. Majora dico negotia; non, ut quidam æſtimant controverſias, quæ inter claros, divites potentes, incidunt, ſed quoties privati, egeni, obſcuri, premuntur à potentioribus; cùm nulla præſidii ſpes eſt, niſi à Judice. Philo l. de creat. principis.

Socrus Simonis tenebatur magis febribus. Luc. 4. 38. Quæ nunc ſanata eſt, vidua erat. S. Ambroſ. l. de vid. Nota: primum miraculum à Domino in muliere operatum fuit in hac vidua: quia viduæ calamitas ad ſui miſerationem maximè movet. Silveira hìc.

Miſericordia motus ſuper eam. Luc. 7. 13. Filiam Archi-Synagogi ſuſcitaturus quanta agit? Marci 5. 38. plorantes reprehendit, ſubſannantes patitur, tibicines expellit, parentes defunctæ vocat, Diſcipulos inducit, defuncto manum tenet, alloquitur, tandem vitam revocat. Verùm occurrens filio defuncto unico matris viduæ, mox eum matri vivum reſtituit. S. Ambroſ. l. 6. in Luc. cauſam ait eſſe: quia vidua erat; mater unici non patiebatur moras. Prima Ethol. 32. Viduæ lacrymæ Unigenitum traxerunt ad reſtituendam unigenito vitam. S. Baſilius Seleuc. or. 10.

Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat & hominem non reverebatur. Vidua autem quadam erat in civitate illa &c. Luc. 18. 2. 3. O quoties Ethnici Judices cauſas viduarum, & pupillorum, acriùs tuiti, quàm Chriſtiani. Sylveira in Act. 25. q. 4.

Viduas honora. 1. Tim. 5. 3. Honor in Scriptura, non tam in ſalutationibus deferendis, quàm eleemoſynis, ac munerum oblatione, ſentitur. S. Hieronym. in Matth. 13.

Duo iſta nomina (viduæ, & pupilli) in quantum deſpectui humano, in tantum divinæ miſericordiæ expoſita ſuſcepit tueri Pater omnium. Tertull. l. 1. ad ux. c. 8.

T I T U L U S XI.

V I G I L A N T I A.

SPeculatorem dedi te Domui Iſrael. Ezech. 3. 17. Vigilantiæ Paſtorum Symbolum ſunt pſittaci Braſiliæ; qui, dum gregatim paſcuntur, ſpeculatorem unum è grege ſuo collocant in arboris cacumine: qui, ſi quid periculi ſuperveniat, ſignum edit; quo reliqui poſſint avolando ſibi conſulere. Cornelius hic.

Vigilate. Matth. 24. 42. Opus eſt vigilare, ſive veſperi, id eſt, in juventute; ſive media nocte, id eſt, in medio vitæ humanæ tenebroſæ, ſive galli cantu, quando jam Senior eſt, ſive manè, quando jam ſenectute provecta eſt. Origenes tr. 30. in ep. Tim. 24. Quatuor ſunt, quæ faciunt hominem vigilare: galli cantus, id eſt, prædicatio divini verbi: ſolis ortus; id eſt, Chriſti gratia: timor furis; id eſt, conſideratio mortis: ſolicitudo rei familiaris; id eſt, deſiderium Regni cœleſtis. Hugo Card. hic.

Si in Secunda vigilia. Luc. 12. 38. Prima vigilia primævum tempus eſt, id eſt, pueritia: ſecunda adoleſcentia, vel juventus: Tertia ſenectus accipitur. Qui ergo vigilare in prima vigilia noluit, cuſtodiat ſecundam. Et qui vigilare in ſecunda vigilia nòluit, tertiæ vigiliæ remedia non amittat. S. Gregor. hom. 13. in Matth. 25.

Revera plus vigilare, plus vivere eſt. S. Chryſol. ſ. 24.

Perni-

Perniciofiſſimus hiemis eſt repentinus hoſtis, nam aut inſcios prævenit, aut incautos præoccupat, aut opprimit dormientes. Hinc eſt, quòd Chriſtus Rex noſter antè ſæcula per totam ſæculi noctem milites ſuos premandatis vigiliarum vicibus commonuit, contra diaboli, id eſt, veteris hoſtis ſubtiliſſimum dolum. Idem ſ. 27.

Antiqua eſt familiarum devotio; familiare bonum omnibus Sanctis. S. Iſidorus de offic. Eccl. l. 1. c. 22.

T I T U L U S XII.

V I N U M.

NOe plantavit vineam. Gen. 9. 20. In Symbolis Romanorum reperimus: Noe, qui primus vineam plantavit, quem Janum illi dicebant, miſcuiſſe viti, & vino ſanguinem quatuor animalium, ſimiæ, leonis, porci, & agni, quia vinum facit vel moriones, quaſi Simias; vel pugnaces, ut leones; fœdos; ut porcos; alios manſuetos, blandos, pios, ut agnos. Cornelius hic.

Bibenſque vinum inebriatus eſt. Gen. 9. 21. Aquæ infinitæ non potuerunt, vincere ipſum; vinum autem vile inter dormiendum juſti viri corpus nudavit. A modico, vilique vino victus eſt dormiens. S. Ephrem de Virginitate.

In quo augurari ſolet. Gen. 44. 5. Tradit Julius Sirenius l. 9. de fato c. 18. Ægyptios, & Aſſyrios, pelves, & ſcyphos, aqua replere; deinde certis verbis dæmonem advocare ſolitos; ac tum dæmonem, inſtar ſibili, ex aqua dediſſe reſponſa. Dices: ergone Joſeph talem hic ſe profitetur magnum? Reſpondeo: pro *augurari* Hebr. eſt nacſas, quod ſignificat *præſagire*, & divinare; ſivè augurio, ſeu naturali ſagacitate. Unde Chaldæus vertit: *probare*. Joſeph ergo hoc ſcypho, cum vino plenum hoſpitibus ſuis propinando, naturaliter divinabat, & explorabat, hoſpitum ſuorum temperantiam, prudentiam, & arcana cordis: & hic explorabat, quis fratrum in Beniaminum eſſet animus? Cornelius hic.

Vinum lætificat. Judic. 9. 3. 13. Calefacit, laxat, funditque cor, ideoque lætificat lætitia enim eſt cordis laxatio, & diffuſio, quam facit calor. Triſtitia verò ejuſdem contractio, & torpor: quam cauſat frigus: quare indicibilem ſympathiam habet cum corde. Cornelius hic.

Aquam vinum fecitam. Joan. 2. 9. Etſi aquam vinum in nuptiis fecerit, non tam permiſit inebriari. Cl. Al. pæd. l. 2. c. 2.

Si quid itaque in me poteſt eſſe conſilii, ſi experto creditur: hoc primùm moneo, hoc obteſtor: ut ſponſa Chriſti vinum fugiat pro veneno. Hæc adverſus adoleſcentiam prima arma ſunt dæmonum. Non ſic avaritia quatit, inflat ſuperbia, delectat ambitio. Facilè aliis caremus vitiis; hic hoſtis nobis incluſus eſt. Quocumque pergimus, nobiſcum portamus inimicum. Vinum, & adoleſcentia, duplex eſt incendium voluptatis. Quid oleum flammæ adjicimus? quid ardenti corpuſculo fomenta ignium miniſtramus? S. Hieron. ep. 22. ad Euſtochium.

Sicut aqua igni eſt adverſa, ſic vinum immodicum rationi. S. Baſilius hom. 18. contra ebrietatem.

Vinum medicina optima eſt, quando commenſurationem habet optimam. S. Chryſoſt. hom. 1. ad pop.

Vinum datum eſt, ut delectemur; non ut dehoneſtemur: ut rideamus; non ut rideamur: ut valeamus; non ut ægrotemus. Idem hom. 71. ad pop.

Non ferventi ætati, quod eſt omnium humidorum calidiſſimum, vinum infundere convenit: perinde acſi quis in ignem derivet. Hinc autem fit, ut muſtum juventutis, fines pudoris tranſiliat. Clem. Alex. pæd. l. 2. c. 2.

Vinum à vi. Varro de lingua Latina.

T I T U L U S XIII.

V I R.

SExdecim annorum erat Joſeph, cum à fratribus venditus in Ægyptum relegatur. Gen. 37. 2. 28. Et tamen David de illo: *miſit ante eos virum; in ſervum venundatus eſt Joſeph.* Pſ. 104. 17. Adultera de eodem: *introduxit virum Hebræum, ut illuderet nobis.* Gen. 39. 14. Convicta id ex Joſephi innocentia fatebatur. Vir erat, qui juvenilibus illecebris non ſuccumbebat. Mendoza in 1. Reg. 1. Annot. 4.

In ſanctuario comedes illud: mares tantùm edent ex eo. Num. 18. 10. Ait Deus ad Aaron de ſacrificio pro peccato.

Non induetur mulier veſte virili, nec vir utetur veſte fœminea. Deut. 22. 5. Arbitror, quòd non tam de veſtibus, quàm moribus dixerit. S. Ambroſ. ep. 15. ad Irenem.

Vir unus. 1. Reg. 1. 1. A virili conſtantia. Mendoza hic.

Conforramini, & eſtote viri. 1. Reg. 4. 9. Viri hoc loco nomen virtutis, non ætatis. Unde non omnes ſunt viri, qui videntur. *Virum de mille unum reperi.* Eccl. 7. 29. *Vidit, quia non eſt vir.* Iſ. 59. 16. *Quærite in plateis ejus, an inveniatis virum.* Jerem. 5. 1.

Accinge ſicut vir lumbos tuos. Job 38. 3. Scriptura ſacra viros vocare conſuevit; qui vias Domini fortibus, & non diſſolutis greſſibus ſequuntur. S. Gregor. moral. libro 28. capite 4.

Diſcumbuerunt viri numero quaſi quinque millia. Joan. 6. 10. De viris ſolùm mentionem facit: ænigmaticè monens; omnibus, qui viriliter probitatem, ac fidem amplectuntur, non imbecillibus, ac mollibus, cœleſtem à Salvatore cibum præberi. Nam, qui puerili animo, aut puerili ſunt, nihil magni cognoſcere poſſunt. S. Cyrill. Alex. l. 3. in Joan. c. 16.

Imperatores nullam cohortationem habent efficaciorem in prœliis, quam eſtote viri. Philo lib. quòd omnis probus ſit liber.

T I T U L U S XIV.

V I R G I N I T A S.

§. I.

Figuræ, Symbola.

IN veſtitu deaurato. Pſ. 44. 10. Quid eſt veſtitus aureus, niſi decor, & honor, corporis Virginalis? S. Gregor l. 6. Expoſ. in 1. Reg. 15. 1.

Aliud centeſimum. Matth. 13. 8. Porrò centeſimus numerus (diligenter quæſo Lector attende) de ſiniſtra transfertur ad dextram; & eiſdem quidem digitis, ſed non eadem manu: quibus in læva nuptæ ſignificantur, & viduæ; circulum faciens, exprimit Virginitatis coronam. S. Hieron. lib. 1. adv. Jovinian. ubi per triginta intelligit nuptias, per ſexaginta viduas. Quod dicit, aliud centeſimum, aliud ſexageſimum, aliud triceſimum. Centeſimum Martyrum, propter ſanctitatem vitæ, vel contemptum mortis. Sexageſimum Virginum, propter otium interius. Triceſimum Conjugatorum: quia hæc eſt ætas prælantium. S. Auguſt. l. 1. q. q. Evangel. qu. 10.

Bonus hortus virginitas, quæ plurimos boni ferat fructus odoris. Hortus clauſus. Cant. 4. 12. quia undique vallata eſt muro caſtitatis. Fons ſignatus: eò quòd virginitas ſit fons, & origo pudicitiæ; quæ inviolata cuſtodiat virginitatis ſignacula: in quo fonte imago Dei luceat. S. Ambroſ. in Cant. 4. hic.

Digna Virginitas, quæ apibus comparetur: ſic laborioſa, ſic pudica, ſic continens. Rore paſcitur apis; neſcit concubitus, mella componit. Ros quoque Virginis, eſt ſermo divinus: quia ſicut ros, verba Dei deſcendunt &c. Idem l. 1. de Virginibus poſt medium.

Vellus Judic. 6. 37. Virginem præſignat. Vellus enim, ſicut cum ſit de corpore, corporis non ſubjacet paſſioni: ità Virginitas, cum ſit in carne, vitia carnis ignorat. Ildephonſus ſ. 6. de Aſſumpt. B. V.

Virginitas flos eſt: qui, ſi debito modò ſervetur non decidit; quem ventus temporalis proſperitatis non dejicit; nec hyems adverſitatis lædit. S. Thom. Aqu. de erudit. princ. lib. 5. c. 54.

Virginitas aſſimilatur cedro: eſt odoris jucundi, qua ſerpentes, id eſt, dæmones fugat. Nunquam à tinea, vel alio verme corroditur. Sic corpora mortificata per abſtinentiam in cedro, id eſt, virginitate, incorrupta ſervantur. Geminiani l. 3. c. 80.

§. II.

Virginitatis excellentia, laudes.

Ex Veteri.

ADam verò cognovit uxorem ſuam Evam. Geneſi 1. 4. Quamdiu in paradiſo fuit, mulier vocata eſt; & cognita viro non erat: ubi autem ejecta eſt de paradiſo, tunc legitur, quia Adam cognovit Evam mulierem ſuam: & tunc concepit, & peperit filium. S. Ambroſ. lib. de inſtit. Virginis c. 5. Simul atque Deo non obtemperarunt (primi parentes) ac terra, cinifque facti ſunt: ſimul cum beata illa vivendi ratione virginitatis decus amiſerunt: & unà cum Deo ſemigravit ab eis caſtitatis virginalis. Nam, quamdiu à diaboli ſervitute liberi fuerunt, ac Dominum ſuum ſunt veriti, fuit penes eos Virginitas; quæ majori ipſis erat ornamento, quam ſit diadema regibus, aut aurea veſtimenta. Poſtea verò quàm captivi fuerunt, & regiam ipſam exuerunt ſtolam, tunc unà ſucceſſit connubium mortale hoc, & ſervile veſtimentum. S. Chryſoſt. lib. de virginit. Eva in paradiſo virgo fuit; poſt pelliceas tunica inſtitium ſumpſit nuptiarum. S. Hieron. ep. 22. ad Euſtoch.

Nec quidquam eſt, quod non in mea ſit poteſtate, vel non tradiderit mihi; præter te, quæ uxor ejus es. Gen. 39. 9. Cur non dixit, præter te, quæ domina mea es? S. Ambroſ. l. 5. de

Joſeph: